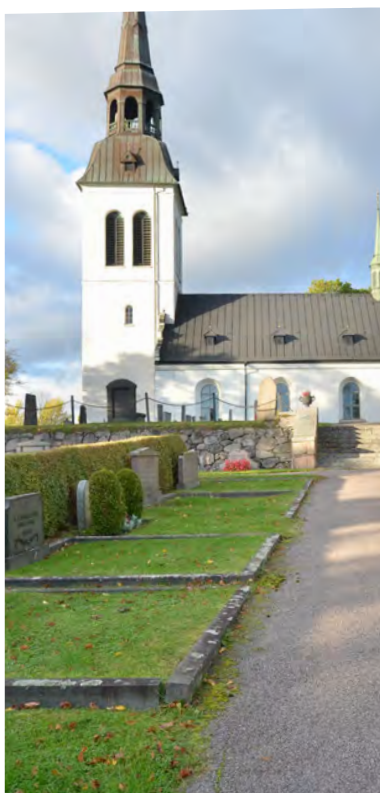

Lunda kyrkogård

Lunda 5:1, Lunda socken, Nyköpings kommun, Strängnäs stift,
Södermanlands län

Kulturhistorisk inventering 2017 - 2018

Lunda kyrkogård

Lunda 5:1, Lunda socken, Nyköpings kommun, Strängnäs stift,
Södermanlands län

Kulturhistorisk inventering 2017 - 2018

© 2019 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & Utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
byggnadsvard@regionsormland.se
www.sormlandsmuseum.se

Författare: Eva Wockatz
Omslagsbild: Lunda kyrka sedd från söder (SLM D2019-0058).
Foto, där ej annat anges: Eva Wockatz
Diarienummer: KN-SLM16-0020

Allmänt kartmaterial: ©Lantmäteriet. Enligt FUK-avtal D-nr: I2018/00115

Nyköping 2019

Innehåll

Inledning

Syfte och upplägg	7
Medverkande	7

Översiktliga beskrivningar

Lunda socken	8
Lunda kyrkomiljö	9
Lundas kyrkoanläggning	9

Historik och utveckling av kyrkogården

Lunda kyrka	14
Lunda kyrkogård	15

Fördjupad beskrivning av kyrkogården

Gamla kyrkogården och norra delen	29
Södra utvidgningen	31
Kulturhistorisk värdering	31
Rekommendationer	32

Kulturhistorisk inventering av gravvårdarna

Inventeringens upplägg	34
------------------------	----

Gällande lagar och förordningar

Administrativa uppgifter

Källförteckning

Litteratur	38
Muntliga uppgifter	38
Hemsidor	39
Opublicerat material	39
Arkiv	39

Gravvårdskarta	Bilaga 1
Lista med värdefulla gravvårdar	Bilaga 2
Gravvårdsblanketter	Bilaga 3

1 Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD) Nyköping 9H SV med Lunda kyrka markerad. Skala 1:50 000.

Inledning

Föreliggande rapport är en kulturhistorisk inventering av Lunda kyrkogård. Rapporten innehåller en översiktlig beskrivning av kyrkogården och dess gravvårdar. Kyrkan och kyrkogården tillhör Kiladalens församling, som är beställare av arbetet.

Stiftsstyrelsen har med stöd av 4 kap 16 § Kulturmiljölagen beslutat om ersättning för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen, KAE, för inventeringen. Församlingen ansökte 2016 om kyrkoantikvarisk ersättning, så kallad KAE, för en kulturhistorisk inventering av församlingens samtliga kyrkogårdar i Bergshammar, Lunda, Kila och Tuna socken.

Syfte och upplägg

Enligt Riksantikvarieämbetets föreskrifter (KRFS 2012:2, § 11) till 4 kap. Kulturmiljölagen, ska det finnas en vård- och underhållsplan för kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser. Planen ska redovisa hur objekten ska vårdas och underhållas så att det kulturhistoriska värdet inte minskar och deras utseende och karaktär inte förvanskas. Kiladalens församling har i nuläget (2018) inga Vård- och underhållsplaner för sina kyrkogårdar. Den kulturhistoriska inventeringen av församlingens kyrkogårdar är ett första steg mot en vård- och underhållsplan.

Syftet med inventeringen är att göra en kulturhistorisk värdering och övergripande beskrivning av kyrkogården, samt sätta in den i sitt fysiska och historiska sammanhang. Värderingen av kyrkogården innehåller också riktlinjer för den fortsatta användningen. Riktlinjerna ska bidra till att kyrkogårdens karaktär bevaras.

Samtliga gravvårdar har inventerats, även helt nya gravanordningar. Gravanordningarna har delats in, klassificerats, i tre klasser. 1 *Mycket värdefulla*, 2 *Värdefulla* och 3 *Övriga* gravvårdar. De *Mycket värdefulla* och de *Värdefulla* gravvårdarna är sammanställda i en lista och markerade på en gravvårdskarta. De *Mycket värdefulla* gravvårdarna har också fotograferats och dokumenterats på en separat blankett. Se vidare under kapitlet Kulturhistorisk inventering av gravvårdarna.

Utöver platsbesök i samband med inventeringen har även arkivstudier, litteraturstudier och kontakter med hembygdsföreningen och kyrkans personal ingått. Inventeringens upplägg diskuterades vid ett möte med församlingen i september 2016.

Medverkande

Den kulturhistoriska inventeringen har utförts under 2017 - 2018 av Sörmlands museum, byggnadsantikvarie Eva Wockatz. Framtagning av de digitala gravkartorna har påbörjats i ett annat uppdrag av konsultfirman Swescan.

Församlingens representant har varit kyrkoherde Carl-Johan Falk. Urvalet och den slutliga kulturhistoriska bedömningen av gravanordningarna har granskats av en större grupp, där representanter från kyrkorådet, kyrkvaktmästaren och kyrkoherde Carl-Johan Falk från församlingen, samt Lunda hembygdsförening, har medverkat.

Översiktliga beskrivningar

Lunda socken

Lunda socken är belägen väster om Nyköping och norr om Kolmården. Socknen består av en markant, öppen dalgångsbygd längs Kilaån med småbruten odlingsbygd i norr och skogsbygd på Kolmårdens höjder i söder. Kiladalen är ett odlingslandskap med små, av skiften mestadels upplösta byar. Sockennamnet Lunda är känt sedan 1314 och innehåller ordet *lund* och kan möjligen åsyfta *en helig lund*, en gammal kultplats. I socknen finns det omkring 700 fornlämningar, bl a stenåldersboplatser, 25 gravfält från järnåldern, en fornborg med husgrunder och tre runstenar. I socknens södra del finns ett flyttblock med en korsformad spricka, där en man räddade sig undan vargar, som därför går under namnet Sankte Bengts kyrka

Vid gården Rällinge i socknens norra del hittades 1904 en bronsbild från vikingatiden, en statyett av brons, som visar fruktbarhetens gud, Frö. 1947 hittades en runsten på prästgården, som placerades på planen, nordväst om kyrkan. Runstenen är från mitten av 1000-talet och inskriften lyder: *"Halvdan reste st (en den) na åt Ragnvald fader sin, och Dan, broder sin, kraftkarlar"*.

Socknen ingår i Jönåkers härad. Efter kommunreformen bildades Lunda landskommun 1863 som år 1952 uppgick i Jönåkers landskommun. Sedan 1971 ingår Lunda i Nyköpings kommun. I socknens norra del ligger tätorten Jönåker och kyrkbyn Lunda. Under åren 1620 till 1866 tillhörde församlingen Lunda och Kila pastorat. Lunda församling var från 1866 fram till 1962 ett eget pasto-

2 Kyrkoanläggningen från söder och Kilaån. Kyrkogården omges av öppna odlingslandskap. Till höger om kyrkan prästgården Kråklunda. Fotografi från 2004, Sörmlands museum, Kjell Taawo (SLM D2019-0059).

rat, Lunda pastorat och senare mellan åren 1962 - 2006 benämnt Lunda, Tuna, Bergshammar och Kila församling. 2006 uppgick församlingen i Kiladalens församling.

Kiladalen har präglats av självägande bönder, med relativt stora byar sedan 1600-talet. Äldsta gården i socknen är Åkersta, (Uklesta, Uklasta, Oklassta) som nämns redan i början av 1300-talet. Andra gårdar som förekommer senare under 1300-talet är: Tybble (Thigbille), Rällinge, Smesta (Smidhasta), Hälla, Gällsta (Gieltasta), Skällsta (Skiellsta), Törsta (Thorstadha), Walla, Öllsta (Ödhilsta), Fröberga, Skeplinge, Kärsta (Kaertista), Vallby, Rinkeby (Rynkaby). Socknens enda gård som har varit säteri är Svehorn, som låg i socknens östra del. En masugn anlades på 1640-talet vid Hansjön. Masugnen drevs bara en kort tid, senare anlades en såg och kvarn vid fallet.

Järnvägen Järna-Åby byggdes ut i två etapper. Första etappen mellan Järna och Nyköping var klar 1913. 1915 var även sträckan Nyköping-Åby klar. I Lunda socken förlades en station nära kyrkan som fick namnet Jönåker, som häradet, eftersom namnet Lunda var upptaget. Jönåkers samhälle byggdes omkring 1910-1920, och järnvägen är en av anledningarna till samhällets framväxt. Före stationens anläggande fanns vid kyrkan prästgården, arrendatorbostället, socknens första skola, Nylénska skolan från 1800-talet, ett mejeri och några torp. De första husen som byggdes i samhället, uppfördes utefter landsvägen. Bostadshus, men senare post, bank, affärer, missionshus, samt mindre industrier. Kyrkskolan i Jönåker byggdes 1905. Jönåkers centralskola invigdes 1949. 1973 slutade tågen att stanna här och stationshuset revs 1975.

Bland firmor som funnits i socknen kan nämnas trävarufirman John Abrahamsson som startade 1912. Central Konditoriet startade 1936. 1908 startade smeden J F Åkerberg ett företag som reparerade och tillverkade jordbruksredskap i Enstaberga. Verksamheten övergick senare till att gräva och borra brunnar och senare att installera värmepumpar, företaget är dock numera nedlagt. Den största industrin i Lunda är företaget Jönåkerspannan som tillverkar betongpannor. Företaget grundades 1956 av David Pettersson i Kila, men verksamheten flyttades till Jönåker 1958. Idag ägs företaget av Monier Roofing AB.

Lunda kyrka ligger inom ett område, Kiladalen (D55) som är av riksintresse för kulturmiljövården. Sockenkyrkorna med tillhörande prästgårdar och skolor anges i värdetexten vara en viktig del i uttrycket för riksintresset.

Lunda kyrkomiljö

Lunda kyrka är belägen i västra delen av Jönåkers samhälle, en bostads- och pendlingsort ca 20 km sydväst om Nyköping. Direkt sydost om kyrkan ligger den tidigare prästgården och kyrkoherdebostället Kråklunda, vars äldsta delar är från 1700-talet. Öster om prästgården ligger arrendatorsbostaden, uppförd på 1800-talet. Väster om kyrkan ligger Jönåkers skola, f d lärarbostad, före detta kommunalhus och pensionärshem. Församlingshemmet ligger nordväst om kyrkan och är från 1900-talets senare del.

Lundas kyrkoanläggning

Allmän karaktär

Kyrkogården vid Lunda kyrka ligger på krönet av en kulle, på en sydsluttning ned mot Kilaån. Lunda kyrkogård består av en äldre del närmast kyrkobyggnaden och en utvidgning på kyrkans norra sida från 1883, samt en senare utvidgning i söder som gjordes på 1920-talet och som lig-

3 Vy från parkeringen nordväst om kyrkan. Fotografi från 2010, Sörmlands museum, Dag Forssblad (SLM D2013-0326).

4 Vy från den lägre kyrkogårdsutvidgningen i söder som anlades på 1920-talet (SLM D2019-0058).

ger lägre. Den äldre och den yngre delen i söder sammanbinds av en terrassmur. Se bild 4. Både den norra och den södra kyrkogårdsdelen är indelade i rektangulära gravkvarter med raka gångar emellan. Många av gravvårdarna på kyrkogården utgörs av stora familjegravar som är förlagda ut efter trädkransen. I norr och söder finns en del så kallade äldre allmänna linjegravar kvar. Gravar som uppläts utan kostnad och där man begravdes i tidsföljd, en och en. Nyare gravvårdar finns främst på den norra utvidgningen. Här finns också ett område med urngravar. En minneslund och askgravplats är placerad sydväst om kyrkan.

Omgärdning och vegetation

Kyrkoanläggningens norra del omges av en hög lövbärande häck. Öster och väster om kyrkan ersätts häcken av en terrassmur. Innanför häck och mur växer en trädkrans. I norr och öster består trädkransen av lind, sydost om kyrkan av ask. Här leder en trappa av granit ned till en äldre väg till prästgården.

Den södra delen av kyrkogården omges av en hög häck med en trädkrans av lind innanför. På terrassmuren mellan den äldsta delen av kyrkogården och utvidgningen åt söder står ett svartmålat staket i form av gjutjärnsstolpar med kätting mellan stolparna. En trappa av röd och grå granit förbinder de två delarna av kyrkogården. Vissa träd har tagits bort. På norra kyrkogårdsdelen växer en allé av almar, som går från kyrkans norra fasad och intill en rundel i kyrkogårdsdelens mitt. Formklippta ryggäckar växer mellan gravkvarteren. Kyrkogården är gräsbevuxen.

Ingångar

Kyrkogården har en ingång i norr, i form av en öppning i häcken från parkeringen mellan församlingshemmet och kyrkogården.

Gångsystem

Kyrkogården är gräsbevuxen och försedd med asfalterade gångar som delar av gravkvarteren. Området närmast kyrkan är belagt med grus, undantaget vägen från parkeringen vid församlingshemmet och planen framför kyrkans huvudingång som är asfalterade.

Askgravlund och minneslund

Minneslundan anlades 1997 och är placerad sydväst om kyrkan, utanför västra häcken. Den markeras av en lövbärande häck och nyplanterade träd. 2018 anlades en ny askgravplats intill den befintliga minneslundan. Askgravplatsen består av organiskt formade grusytor, som ramas in av gaten av granit och perenna blomsterplanteringar. En ljusbärare är placerad i öster.

Kyrkan och övriga byggnader

Lunda kyrka består av ett långhus, ett fullbrett, polygonalt avslutat kor i öster, sakristia i norr och torn i väster. Kyrkans fasader är putsade och avfärgade i brutet vitt. Kyrkans sadeltak har svartmålad plåttäckning. Tornspiran och takryttaren har täckning av kopparplåt.

Väster om kyrkan ligger ett tidigare bårhus, idag ombyggt till teknikhus. Fasaderna är spritputsade med slätputsade hörnkedjor och dörromfattning. Byggnaden är avfärgad i brutet vitt och har ett sadeltak med skivtäckning av svartmålad plåt och tjärade vindskivor och takfotsbrädor. Fönster och dörrar är svartmålade. Området mellan det tidigare bårhuset och minneslundan har i samband med den senaste restaureringen 2006-2010 fyllts ut med schaktmassor från kyrkan och kyrkogården.

5 Del av den norra kyrkogårdsutvidgningen sedd mot söder. Norra delen anlades 1883. De stora träden bör vara från samma tid (SLM D2019-0060).

6 Vy av den södra kyrkogårdsutvidgningen som gjordes på 1920-talet. Vy mot öster och den före detta prästgården Kråklunda (SLM D2019-0061).

7 *Minneslunden och askgravplatsen, färdigställd 2018. Fotografi inlänat av Kila församling, Ann-Sofie Arkeholt.*

8 *Askgravplatsen har nyplanterade perenna växter och liggande naturstenar. Fotografi inlänat av Kila församling, Ann-Sofie Arkeholt.*

Historik och utveckling av kyrkogården

Lunda kyrka

Den första stenkyrkan i Lunda uppfördes omkring år 1155–1220 och bestod av långhus, kor och absid. En teori är att platsen var en hednisk kultplats innan kyrkan uppfördes. Platsens namn minner om detta eftersom *Lunda* är ett fornnordiskt namn för ”lund”. Ett klocktorn i trä byggdes vid västra gaveln år 1746, se bild 13. Kyrkans klockor hängde tidigare i en fristående klockstapel, osäkert när den uppfördes. En klockstapel nämns 1688, vilken enligt Ivar Schnell redan då var gammal och krävde reparationer.

Den gamla kyrkan revs år 1767–1769, men trätornet i väster och sakristian behölls. Den nya kyrkan uppfördes på den gamla kyrkans grund och invigdes 1769 och kallades då ”Prins Gustafs kyrka”. År 1897 resturerades kyrkan utvändigt och ett nytt, murat torn ersatte det tidigare tornet av trä.

En del grundstenar från den medeltida stenkyrkan kom i dagen vid reparationen av kyrkogolvet år 1941 och 1957. 2006–2010 gjordes en stor ombyggnad eftersom det förekom fukt- och mögelproblem i kyrkan. Hela kyrkans golv togs bort och hela kyrkans medeltida grundmurar blev synliga. I samband med detta gjordes en arkeologisk undersökning av kyrkan.

9 Bårhuset i väster som nu är ombyggt till teknikhus. Fotografi från 2010, Sörmlands museum, Dag Forssblad (SLM D10-1223).

Lunda kyrkogård

Gamla kyrkogården

Den äldsta kyrkogården bör ha anlagts i kyrkobyggnadens närhet i samband med kyrkobyggnandet 1155-1220. Den bör då ha omgett hela byggnaden. Den första kyrkogårdens utseende är okänt. Äldre gravar var ofta enkla och markerades med en gravkulle. Ibland var de försedda med enklare träkors eller enklare resta stenar.

Den tidigaste kartan i Lantmäteriets arkiv där kyrkogården är inritad är från 1707, se bild 11. Kyrkogården har en så gott som kvadratisk form. I väster ligger klockarens täppa och i sydost kyrkoherdebostället Kråklunda. En ritning från 1841 finns också, där kyrkogården har samma form, se bild 12.

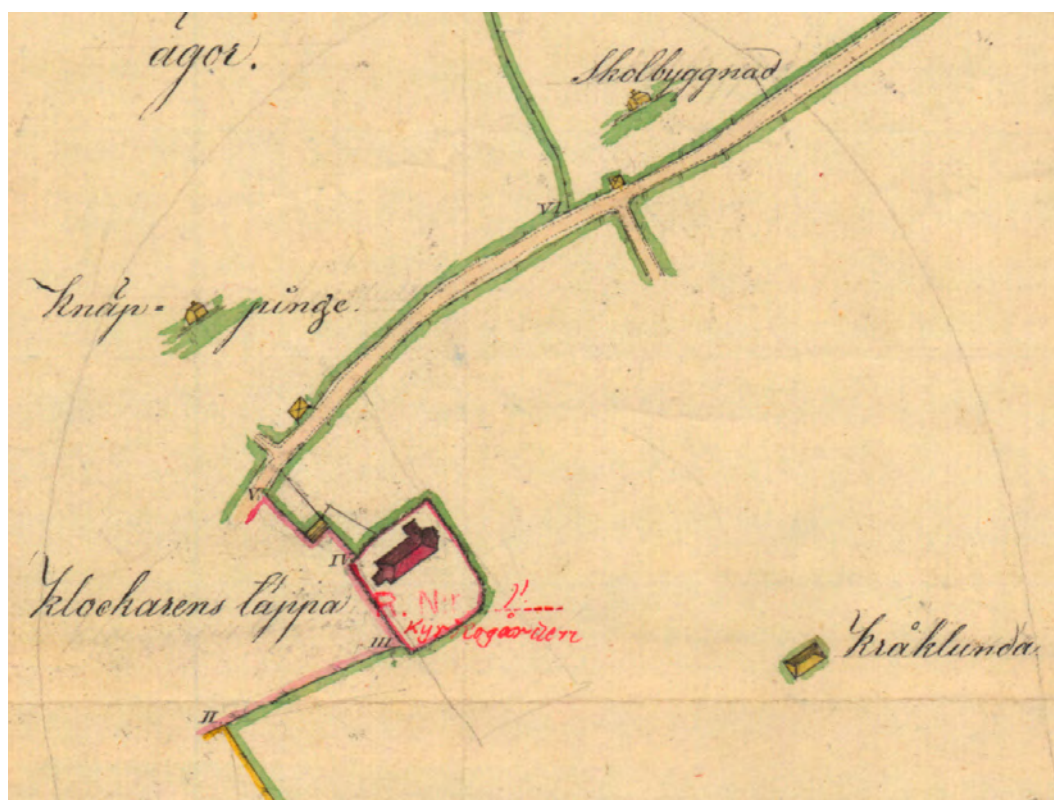
Enligt kyrkobeskrivningarna var Lunda kyrkogård på 1670-talet omgiven av en bogårdsmur och kyrkogårdsportar. Klockaren "tillsades 1671 att hålla kyrkogården ren från svin och annan ohägn". Det var tydligen svårt, eftersom man 1735 fick lov att lägga järngaller för kyrkogårdsportarna, så svinen inte kunde passera. I kyrkolagen som kom 1686 beslutades att alla kyrkogårdar skulle inhägnas. I början bestod inhägnaderna av träomgärdningar, oftast byggda av timmer och benämndes då kyrkbalkar. Dessa hade som syfte att markera kyrkogården, den vigda jorden, men också att hålla de omkringströvande djuren ute. 1764 togs ett generellt beslut i landet att kyrkogårdarna skulle omgärdas av naturstensmurar. 1767-69 revs Lunda gamla kyrka och en ny kyrka uppfördes av mur- och byggmästaren Eric Öhrström, Nyköping. År 1798 beslutade sockenstämman

10 Kyrkoanläggningen från söder och Kilaån okänt år, men efter 1897. Till höger om kyrkan prästgården Kråklunda. Fotograf RAÄ, ATA, Edv. Rosenlinds samling.

11 Del av avmätning av Lunda socken nr 1-2, prästgården, år 1707. Lantmäteriet, lantmäteristyrelsens arkiv. Akt C49-46-2.

12 Lunda kyrka och Kråklunda år 1841 i samband med en gränsbestämning. Lantmäteriet, lantmäteristyrelsens arkiv. Akt 04-LUN-184.

att träd skulle planteras på kyrkogården. Sockenstämman beslutade också år 1805 att kyrkogården skulle jämnas under sommaren och att ingen kreatursbetning skulle tillåtas där.

Fram till början av 1800-talet fick begravingar utföras inne i själva kyrkobyggnaden. Det var rika och adliga personer som hade möjlighet att köpa till sig en plats inne i kyrkan. 1815 kom en förordning för hela riket som gjorde att det blev förbjudet att gravsätta någon person inne i kyrkan. I Lunda kyrkas golv ligger tre gravhällar från 1600- och 1700-talen. I korets södra sida ligger gravhällen över komministern Abraham Lundius, död 1665, dennes fru samt hennes två efterföljande makar, kyrkoherdarna Andreas Stirenus och Johannes Lundius. Hällen låg fram till 1950-talets restaurering kvar i ursprungligt läge över gravkammaren som var placerad i den gamla kyrkans kor. På korets södra sida ligger även fragment av en gravsten över Per Olofson i Törsta, död 1660, och dennes fru. I korets norra sida ligger gravhällen över kamreraren i Kommerskollegiet, Börje Hæslig, död 1714. En inventering gjordes 1830 av kyrkans inventarier. I listan nämns dessa gravhällar som finns inne i kyrkan, med noggrann beskrivning av utseende och befintlig inskription. Dessutom skrivs att det finns två "likstenar" på kyrkogården. Den ena ligger mellan kyrkan och södra ringmuren. Den likstenen tillhör Mag. Joh. Tingstadius, död 1776. En annan liksten återfinns intill kyrkans östra ände. Den är mossbelupen och saknar inskription. Enligt listan "betäcka den grafven öfver ett Bondefolk".

1859 beslutades att kyrkogården skulle fyllas ut, bland annat på grund av att delar av kyrkogården inte kunde användas för begravingar. Två år senare skulle den östra delen av kyrkogården ytterligare fyllas på med mosand. Orsaken är inte specificerad, men troligen berodde det på problem med vatten i gravarna. Under resten av 1800-talet och en bit in på 1900-talet var körslor av sand ett nästan årligen återkommande åtagande för socknens invånare. Fyllnadsmaterialet skulle vara fin sand utan inslag av sten. Arkivmaterialet antyder att det framförallt var den norra sidan av kyrkogården som inte kunde användas för begravingar. 1866 ströks ett nytt staket vid kyrkogården med tjära. 1875 konstaterade kyrkorådet att det var stora problem med svampbildning på kyrkans norra sida på grund av fukt och beslutade att en "grav" skulle tas upp längs efter kyrkans norra sida. Graven skulle sträcka sig över kyrktorget, förbi magasinsbyggnaden för att avleda den fuktighet som möjligen fanns i jorden.

Norra utvidgningen

1880 planerades för en utvidgning av kyrkogården, vilken genomfördes 1883. I Landsarkivet i Uppsala finns handlingar och kartor från Lunda kyrka bevarade angående kyrkogården och även över de olika utvidgningarna. År 1880 upprättades en karta med prästgårdens två ägoområden, se bild 15. På kartan står också angivet "alternativt föreslagna till utvidgning af Lunda församlings kyrkogård". I väster om område 1 ligger "Klockarens bostad". Tre år senare, 1883, upprättades en ny karta där samma område 1 i norr är inritat och avsondrat från prästbostället.

Köpegravar benämns större gravplatser som församlingens invånare fick möjlighet att köpa. Till viss del var det möjligt att välja ut vilken gravplats som man ville ha, d v s var man senare skulle begravas. Köpegravarna var ofta förlagda utefter kyrkogårdens yttre linje intill stenmuren och trädkransen. Allmänna linjegravar benämndes gravplatser som var avsedda för personer med lägre inkomst. Här kunde invånarna inte på samma sätt köpa sin gravplats och de hade heller inte möjlighet att välja placering. Av kostnadsskäl begravnades invånarna istället "på en rad" i tidsföljd, d v s efter hand som befolkningen gick bort. På detta sätt kunde familjemedlemmar hamna långt ifrån varandra. Linjegravar var ofta förlagda i speciella gravkvarter, ibland innanför omgivande köpegravar. Begravningskicket fanns kvar fram till 1964.

Området norr om kyrkan togs 1883 i anspråk för nya gravar. I Uppsala landsarkiv finns en beskrivning daterad den 26 januari 1889 över hur gravplatserna på Lunda kyrkogård ska disponeras och användas. Beskrivningen är skriven av länsträdgårdsmästare Agathon Sundins, Nyköping. Den gamla kyrkogården, söder om kyrkan, ansåg Agathon skulle ordnas för så kallade ”köpeplatser”, även kallade familjegravar eller enskilda gravplatser. Gravarna skulle ha plats för 3, 2 eller 1 person. Den nya kyrkogården, norr om kyrkan, skulle användas till ”allmänna begravningar”. Begravningar hade redan påbörjats på norra kyrkogårdsdelen från sydost i det sydöstra kvarteret. Man ansåg att det på såväl ”köpeplatserna” som på de ”allmänna platserna” inte skulle vara tillåtet att plantera träd som skulle kunna utveckla vidlyftiga rotsystem. Såsom exempelvis alm, ask, björk, gran, hägg, hängalm, hängande kastanj, lind, lönn, oxel, poppel och andra trädsorter. Man föreslog istället att kombinationer av sibiriskt ärtträd, hängros, tårpil eller thuja skulle väljas. Till häck kring särskilda gravplatser borde man på samma sätt inte få plantera hagtorn, gran eller dylikt. Utan hellre liguster, sibiriskt ärtträd, snöbär m fl sorter, som inte skulle ta så stor plats och som tålde att tuktas. I beskrivningen anges också att en del träd på gamla kyrkogården skulle tas bort. Sex halvstora träd skulle planteras norr om kyrkan, gärna dubbelblommade hagtorn, brokbladig kornell på stam eller liknande. Sittplatser skulle anordnas söder om kyrkan, invid kyrkplanen, samt i en berså, norr om kyrkan mitt för huvudgången från nya kyrkogården, samt söder om nya kyrkogårdens sydöstra kvarter. Lite av allt detta som beskrivs kan anas på äldre fotografi, bild 13 och 14. Kyrkan restaurerades utvändigt och ett nytt, murat torn ersatte det tidigare tornet av trä åren 1896–97. Under vintern skulle sydvästra delen av kyrkogården utfyllas med sand, vilket församlingsmedlemmarna skulle bistå med, fyra lass per helt mantal.

13 Kyrkogården från norr okänt år, men före 1897 då trätornt i väster revs. Rundeln i mitten med bänkar kan anas. Fotografi RAÄ, ATA, fotograf Julius Grepe.

Södra utvidgningen

I samband med att järnvägen mellan Järna och Norrköping anlades byggdes även samhället Jönåker upp. Det nya samhället gjorde att kyrkogården behövde utökas. En numrerad gravvårdskarta upprättades 1913 över den gamla kyrkogården i söder.

I arkiven finns det en skrivelse daterad den 6 juni 1917. Där framgår det att det var oklarheter vem som ägde en bit mark. Diskussionen verkar ha uppstått i samband med att kyrkogården skulle utvidgas ytterligare. 1917 ritades och planerades för den nya utvidgningen i söder och för ett ordnande av den norra delen. En skiss över hur gravplatserna skulle ordnas på den norra utvidgningen utfördes 1917 av Oscar Bergström, se bild 16. Det bör vara utvidgningen i norr gjord på 1880-talet som nu skulle ordnas upp. Utvidgningen skulle delas in i fyra gravkvarter. Mellan dessa kvarter löper gångar som kantas av trädalléer. I mitten är en rundel, där träden står i en cirkel. Utvidgningen omges av en trädkrans. I norr skulle en terrassmur ansluta.

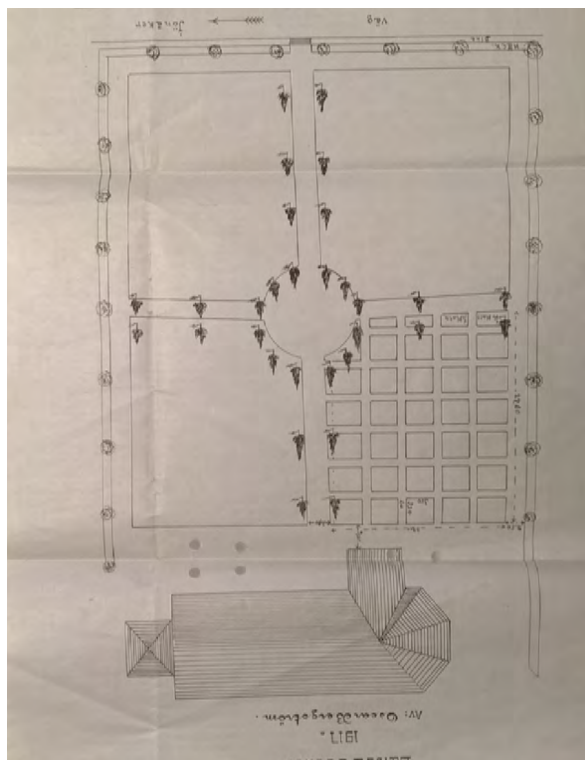
1921 utvidgades kyrkogården åt söder då mark avsöndrades från kyrkoherdebostället. Sedan tidigare fanns gravplatser söder om kyrkan, området benämns Gamla kyrkogården. Nu togs även åkern som låg direkt söder om gamla kyrkogården i anspråk, samt ett mindre markområde från klockarebostället i väster, se karta bild 17. På kartan anges område Nr 1 som åker och nr 2 som åkerren. Vid samma tillfälle avsöndrades en bit areal från klockarebostället Klockarbol som skolutomt. Klockarbol benämndes Kronolägenheten nr 1. Kartorna upprättades av distriktslantmätare Karl Thanner.

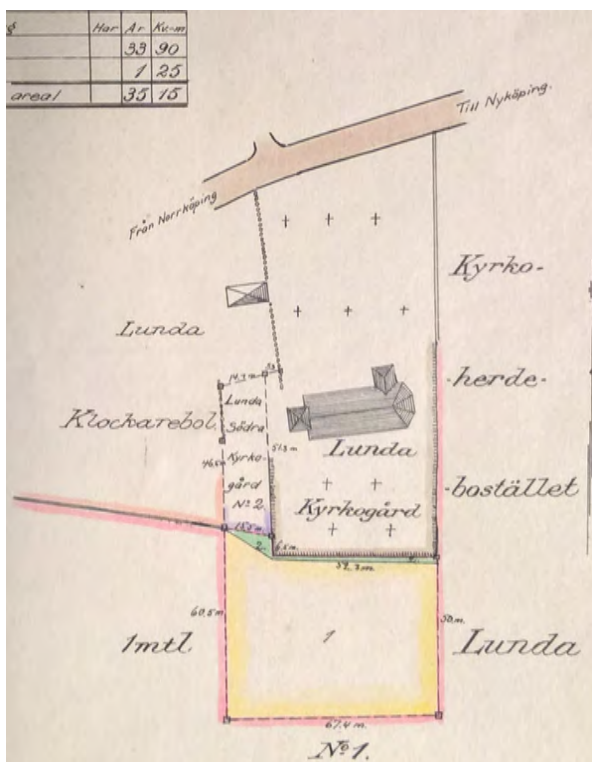
14 Kyrkoanläggningen sedd från norr år 1903. Notera de nyligen planterade träden, huvudgången, med en sittplats, samt att gravar syns i det sydöstra kvarteret. Norra delen utvidgades 1883. Fotografi Sörmlands museum, M012118, okänd fotograf.

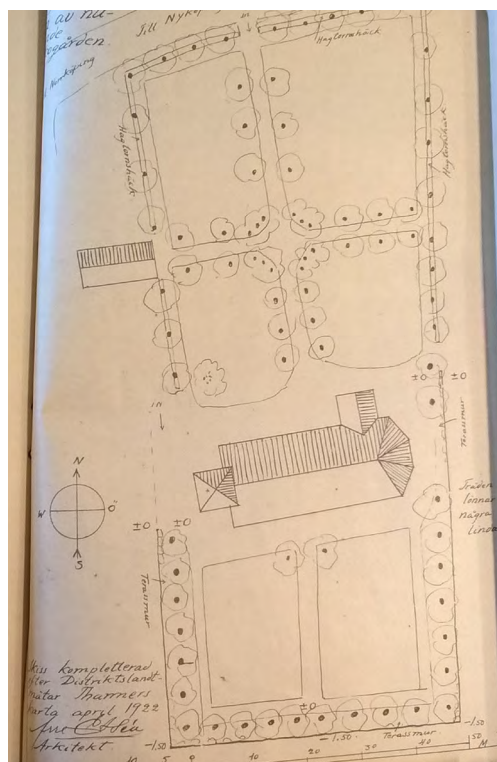
15 Karta med prästgårdens två ägområden år 1880, föreslagna för utvidgning, lantmätare Thure Essén. I mitten gamla kyrkogården, SE/ULA/10865.

16 Nya ordnade gravplatser på Lunda norra kyrkogård 1917, ritad av Oscar Bergström. Ritningen vänd för att få norr uppåt. Uppsala landsarkiv, SE/ULA/10865.

17 Karta över Lunda södra kyrkogård avsöndrad från kyrkoherdebostället Lunda No 1 år 1921. Uppsala landsarkiv, SE/ULA/10865.

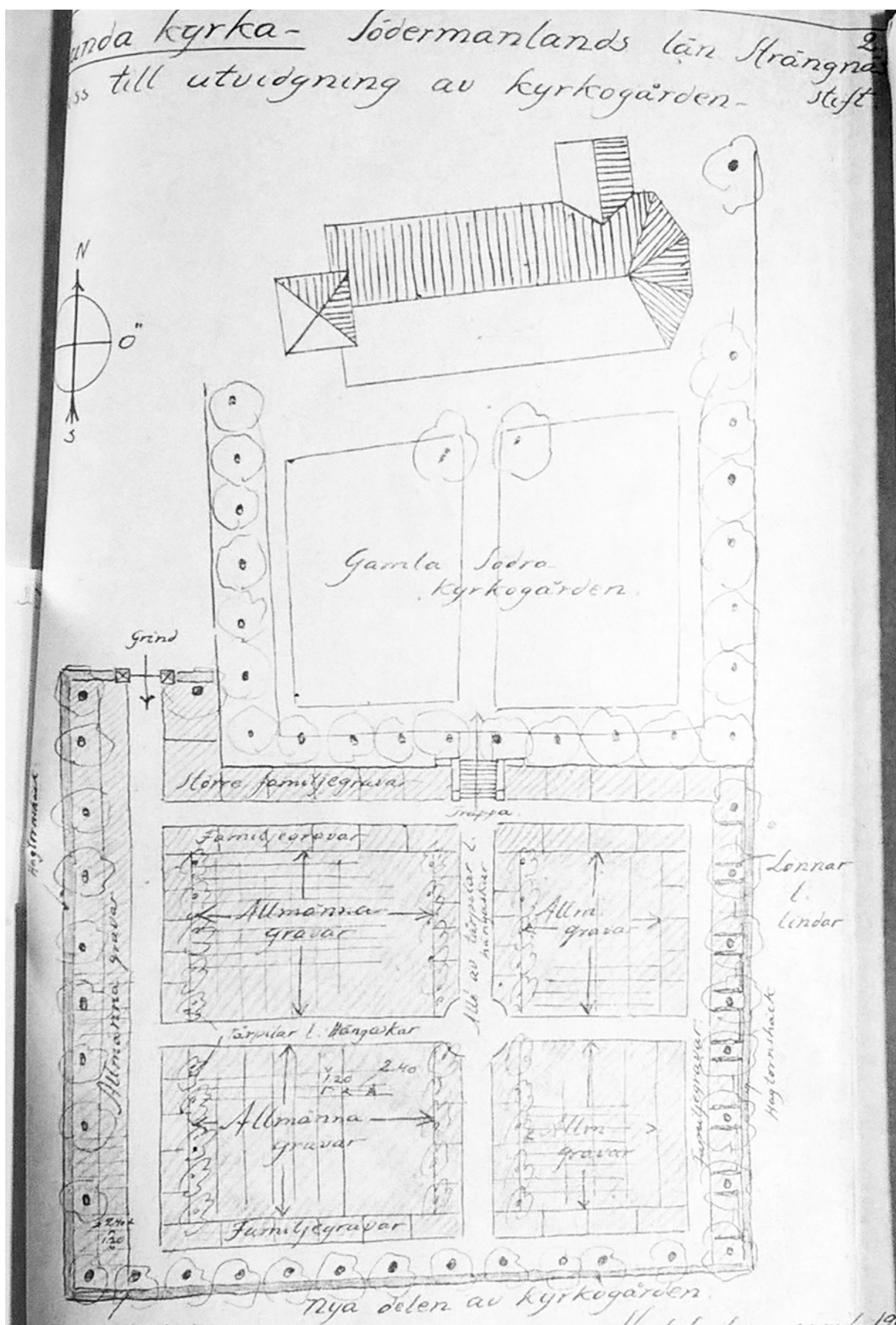
18 Plan av Lunda kyrkogårds utseende 1917, ritad av arkitekt Arre Essén i april 1922 Uppsala landsarkiv, SE/ULA/10865.

I godkännandet av utvidgningen av södra kyrkogården från juni 1922 var ett av villkoren att församlingen skulle som betalning årligen för områdena lägga en avgäld, ”i spannmål eller annan lämplig räntepersedel att lösas med penningar efter medelmarkegångspris”, samt att de fick ha nyttjanderätt så länge området användes till det ändamål det var menat för. Kyrkogårdsutvidgningen skulle dräneras till tillräckligt djup och ”vederbörligen planeras”. För att undersöka om området var lämpligt så skulle en provgrav grävas, som skulle vara minst två meter djup. Grundvattennivån skulle undersökas så att den inte skulle nå kistan.

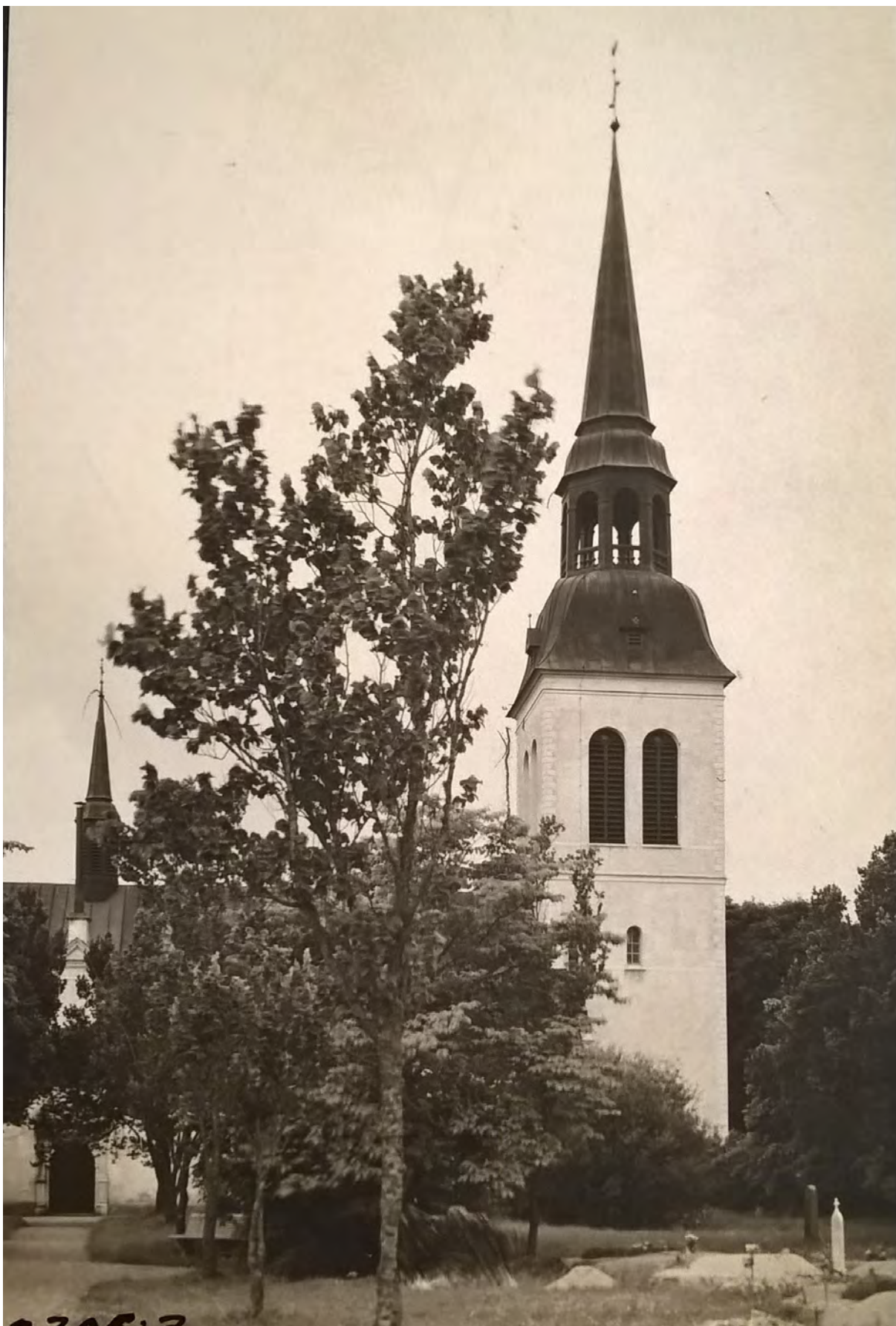
1922 upprättar arkitekt Arre Essén ett program och en ritning av den nuvarande kyrkogården, se bild 18. Arkitekten skriver att området söder om kyrkan troligen tidigast är ordnat som kyrkogård och har det ”vanliga utseendet hos en äldre sörmländsk kyrkogård”. En terrassmur av kilad gråsten gick då norr om koret på östra sidan, söderut, samt på hela södra sidan och på västra sidan fram till tornet i väster. Vid koret och tornet försvann muren i markplanet. Innanför muren stod en rad mycket vackra höga träd, lönnar och några lindar. Området norr om kyrkan antogs vara rätt sent utlagt som kyrkogård. Denna del omgavs av en hagtornshäck och hade rader av rätt unga lönnar. Den föreslagna utvidgningen som nu skulle göras låg söder och väster om den nuvarande södra delen. Det större södra området bestod av åker och sluttade ned mot söder. På det västra området låg ”ett par smärre rätt skräpiga uthus, vilka icke ha något vare sig kulturhistoriskt eller estetiskt värde”. Detta område benämndes nr 2 på kartan och var avsett att användas som väg ned till den nya kyrkogården, men inte till gravar.

19 Flygbild över Lunda kyrka år 1937 sedd från öster. I söder syns den välplanerade och relativt nytillkomna kyrkogårdsutvidgningen. Notera stigen längst ned i bild som leder ned mot prästbostaden Kråklunda. RAÄ, ATA, fotograf O. Bladh.

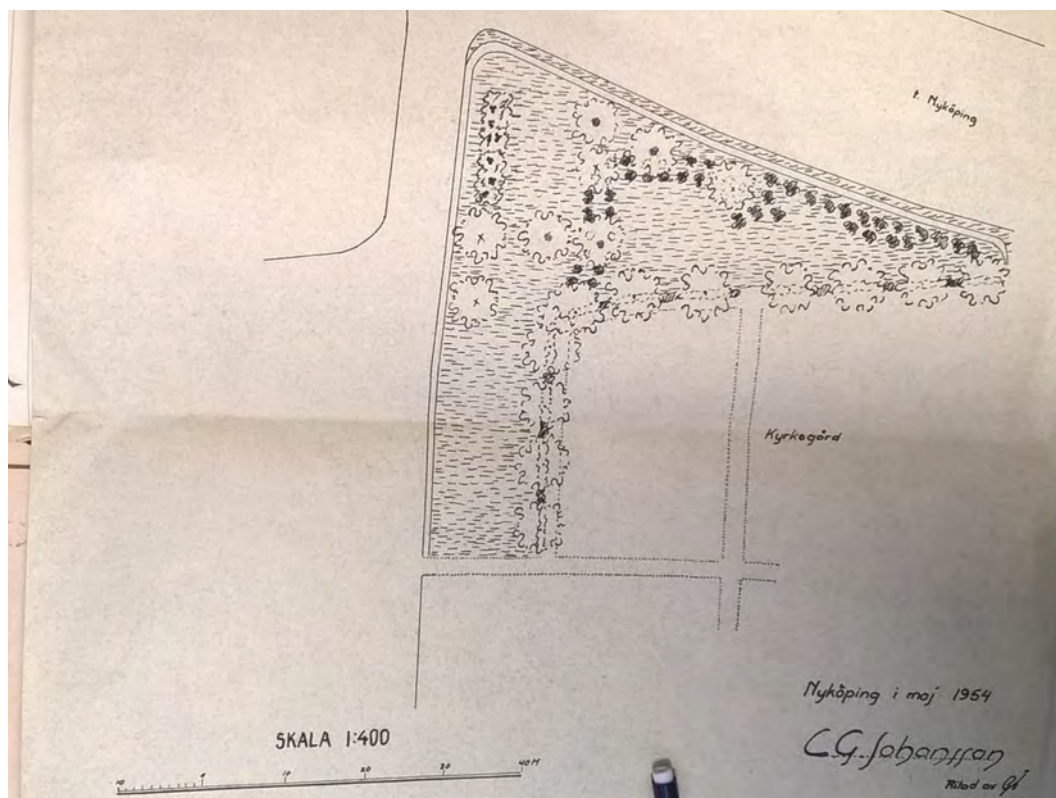
20 Skiss till utvidgning av Lunda södra kyrkogård 1917, ritad av arkitekt Arre Essén 1922. RAÄ, ATA.

21 *Detaljbild av kyrkogårdens norra del okänt år. Rundeln med bänk, samt en del sandgravar med kullar syns. RAÄ, ATA fotograf G Reimers Gävle.*

- 22 Del av kyrkogården som ligger direkt söder om kyrkan 1954. Stora grusade familjegravar inramas av låga häckar. Notera den äldre trädkransen och terrassmuren med granittrappa. Fotografi Sörmlands museum, Ivar Schnell, A6-497.

- 23 Skiss av planteringar nordväst om norr kyrkogårdsdelen år 1954, upprättad av Hushållningssällskapet C. G. Johansson. Uppsala landsarkiv, SE/ULA/10865.

Ett förslag för södra utvidgningen upprättades 1922, se bild 20. Södra delen skulle fyllas ut så att ett någotsånär sluttande plan skulle erhållas. Församlingen önskade att kyrkogårdsutvidgningen skulle omges med en mur av kilad gråsten av ungefär samma höjd som terrassmuren. Men av ekonomiska skäl lät sig detta inte göras. Istället föreslog arkitekt Arre Essén att en hagtornshäck skulle planteras, till dess att man hade råd med en mur. På den blåsiga slätten menade han att hagtorn var lättast att underhålla. Runt om skulle träd planteras, lönnar eller eventuellt lindar. Träden skulle planteras så långt in, så att de inte skulle ta skada om en mur senare byggdes. En granittrappa skulle anläggas mellan de olika delarna. Ingången skulle förläggas till det nordvästra hörnet, en smidd grind med murade stolpar. En huvudgång skulle anläggas från norr till söder. Utvidgningen skulle delas in i fyra gravkvarter. I alla dessa fyra kvarter var allmänna linjegravar planerade. Ytterst, utefter trädkransen var större familjegravar planerade.

En offert daterad den 6 augusti 1924 finns på omläggning av delar av stenmuren. Stenläggaren hette Ivar Karlsson. Ett kostnadsförslag finns även från samma år på omläggning av södra delen av stenmuren, samt rivning av stenkällare, oklart vad det var för källare. Möjligen var det en jordkällare.

1942 annonserade kyrkorådet i Södermanlands läns tidning och Folket: ”Enär en del gravar på Lunda kyrkogård sedan ett flertal år varit lämnade utan tillsyn, om graven inte sätts i ordnat och värdigt skick så skall nyttjanderätten anses vara förverkad. Beslutet innefattar även köpta gravar.” 1947 hittades ett fragment av en runsten. Stenbiten hade tidigare legat i sydvästra hörnet av borgårdsmuren. Stenbiten skulle föras in i inventarieförteckningen.

24 Kyrkoanläggningen sedd från söder, år 1944. Gångarna är grusade och stora familjegravar finns utefter de yttre kanterna. Fotografi Sörmlands museum, X2165/80, Eric Kling.

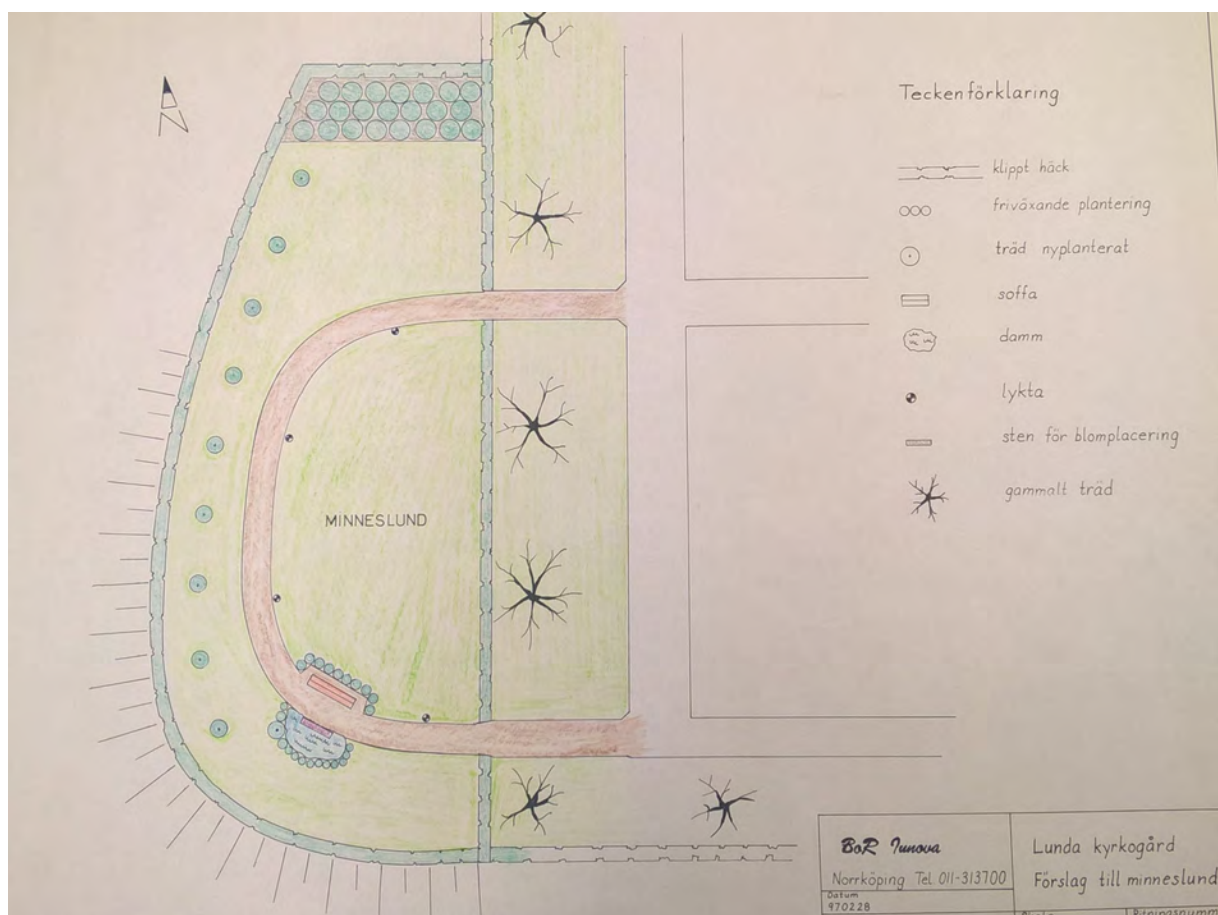

25 Vy av kyrkogårdens norra del år 1970. En del sandgravar och stora familjegravar syns. Sörmlands museum, Ivar Schnell 1970, SM012124.

1952 gjordes infartsvägen till kyrkan om. En ny väg drogs från rikshuvudvägen fram till kyrkan. Mark köptes in för den nya vägen, samt ett område öster därom mellan rikshuvudvägen och kyrkogården. Församlingen ville två år senare göra en plantering som skulle avskärma den smalaste delen av området utanför kyrkogårdens nordvästra hörn, som låg mellan kyrkogården och de båda vägarna, se bild 23. Bland annat skulle buskar planteras i den östra delen och gräs skulle sås. Förslaget upprättades av Södermanlands läns hushållningssällskap, Gösta Johansson.

På fotografier från 1944 och 1954 syns södra delens välordnade och grusade stora familjegravar, bild 22 och 24. Delar av dessa finns kvar idag, dock utan häckar eller grusade ytor. 1966 förtecknades alla gravfonder, den äldsta var från 1895, Per Olof Henriksson och Tybble.

Enligt handlingar från 1960-70-talet, samt ett förslag från 1977 i Lunda kyrkonämnd, skulle ett antal listade gravar läggas igen och andra befintliga gravvårdar skulle flyttas/placeras vid kyrkans västra sida utanför häcken. Enligt listan var de flesta gravarna från 1900-1920-talet. Två gravar på gamla kyrkogården var från tiden omkring 1850. Enligt vaktmästaren togs en sned gång bort vid prästgraven mellan åren 1960-1980. Många familjegravar hade stenramar och var grusade, med buxbomshäckar vid stenramarna, vilka nu har tagits bort, se bild 22. Församlingen fick 1983 tillstånd att fälla och föryngrä träd norr om kyrkan. Åtta almar togs sedan bort. Lindar i öster, askar i söder och lindar nordväst om kyrkan hamlades. Noggranna skötselanvisningar lämnades för övriga träd. 1986 inventerades kyrkogården av arkitekt Ann-Marie Westerlind. Gången i söder på södra utvidgningen var grusad. En häck hade planterats mellan landsvägen och kyrkogården, där det tidigare var helt öppet. Buskage var planterade mot parkeringsplatsen i väster. Ett säreget

26 Ritningsförslag till en minneslund vid västra delen av Lunda kyrkogård 1997, BoR Innova ritning nr 971-1. Uppsala landsarkiv, SE/ULA/10865.

27 Kyrkoanläggningen sedd från nordost. I norr finns en del äldre gravvårdar från sekelskiftet 1900 som efter äldre sed är vända mot öster (SLM D2019-0062).

28 Gamla kyrkogården sedd från öster. Till höger Tingstadius gravhäll från 1776, tillsammans med stora köpegravar/familjegravar utefter trädkransen (SLM D2019-0063).

smideskors från 1930-talet stod på södra utvidgningen (gravvård SB 321). Korset står fortfarande kvar. I öster fanns gravhällen över kyrkoherden Johannes Tingstadius från 1776 kvar (gravvård SA 184). Hans porträtt hänger i sakristian. Under år 1988 - 1989 utfördes schaktarbeten på kyrkans norra sida och ned till församlingshemmet. År 1997 togs det fram ett förslag till en minneslund. Minneslunden anlades vid kyrkogårdens sydvästra hörn och var tänkt att omgärdas med en lövbärande häck, se ritning från 1997, bild 26. Minneslunden invigdes 1998.

Gångar asfalterades 2006-2007. Området mellan det tidigare bårhuset och minneslunden har i samband med den senast restaureringen fyllts ut med schaktmassor från kyrkan och kyrkogården. Enligt vaktmästaren togs gravar bort 2011-2012. 2017 anlades en ny askgravplats sydväst om kyrkan, vid den befintliga minneslunden.

Fördjupad beskrivning av kyrkogården

Gamla kyrkogården och norra delen

Lunda kyrkogårds äldsta och ursprungliga del utgörs av området närmast kyrkobyggnaden i söder. Ett område norr om kyrkobyggnaden utvidgades 1883, före det att den nya kyrkan uppfördes 1896-97. Utvidgningen ligger på samma nivå som gamla kyrkogården i söder. Gamla och norra kyrkogårdsdelen omgärdas av en trädkrans och en stenmur.

Lunda kyrkogård är ett typiskt exempel på en landsbygdskyrkogård. Gravvårdarna är som brukligt från olika tidsepoker och uppförda i olika stilideal. Gravvårdarnas placering och utförande återspeglar och berättar om socknens gårdar och de nu bortgångna personernas position i samhället. På Lunda kyrkogård finns det ovanligt få äldre gravvårdar från tiden före 1900 bevarade. Ett undantag finns och det är den gamla gravvården över kyrkoherde Tingstadius, en gravhäll av sten från 1776 som ligger i gräset söder om koret. Att det finns liggande stenhällar från 1700-talet kvar ute på kyrkogårdarna är relativt ovanligt, de brukar normalt finnas på kyrkgolvet inne i kyrkan. Det finns även få gravvårdar kvar med titlar. De som förekommer är hemmansägaren, lägenhetsägaren, kantorn, prostén, järnvägstjänstemannen och flera lantbrukare. Flera av gravvårdarna har gårdsnamn.

Gravstenar var i äldre tider traditionellt vända mot öster för att de döda vid Jesu uppståndelse skulle ha blicken vänd mot öster. Vid 1800-talets slut när kyrkogårdarna försågs med tydligare gravkvarter och grusgångar placerades istället gravvårdarna vända mot gångarna. På Lunda kyrkogård återfinns enstaka äldre gravvårdar norr om kyrkan som är vända mot öster. I övrigt är gravarna orienterade efter trädkransen och gångarna, flera av dem är stora och påkostade. Familjegravarna har tidigare omgärdats av stenramar eller häckar. På Lunda kyrkogård finns det en hel del stenramar kvar.

Enstaka allmänna linjegravar finns kvar söder och norr om kyrkan, små gravstenar, flera av dem liggande. På södra delen återfinns dessa i det sydvästra och det nordvästra gravkvarteret (gravkvarter SB), från 1940- och 1950-talet. Gravsättningen innebar att personer gravsattes i tidsföljd, en och en. Linjegravar uppläts utan kostnad. Ofta var det mindre framstående personer, utan titlar, ofta

29 Urngravar med liggande stenar direkt norr om kyrkan (SLM D2019-0064).

30 Södra delens gravkvarter där enstaka linjegravar finns kvar. Här återfinns också kyrkogårdens enstaka gjutjärns kors (SLM D2019-0065).

med dålig ekonomi, som begravdes på detta sätt. Dessa är huvudsakligen från 1930-tal och 1940-tal.

På norra delen är alla gravvårdar vända mot söder och är låga och breda, vilket är typiskt för gravar från 1900-talets senare del. Några äldre gravar på norra delen i öster, är vända mot öster, vilket var vanligast förr. En del av de enstaka äldre gravvårdar som finns kvar på norra delen är sannolikt linjegravar, i nordvästra kvarteret (gravkvarter NE), från ca 1920-talet. På norra delen finns relativt få gravar med gårdsnamn. och mycket få gravar med titlar. Direkt norr om kyrkan finns nyare urngravar med liggande stenar.

Södra utvidgningen

Södra kyrkogårdsutvidgningen är en symmetriskt planlagd anläggning från 1922 och ligger lägre än gamla kyrkogården. Idealet sedan 1800-talets slut var att prydliga och "hälsosamma" kyrkogårdar, där många träd skulle planteras. Fyra gravkvarter delas in av gångar, anlagda i korsform. Huvudgången ansluter till kyrkobyggnadens södra ingång och anlades med en trädallé. Träd planterades också utefter de yttre begränsningslinjerna. Utvidgningens yttre gräns var avsedd för stora familjegravvårdar och köpegravar. Från början var dessa familjegravar markerade med stenramar, buxbomshäckar, grusade gravytor och en hög stående gravsten. Dessa gravvårdar är vända mot gångarna som löper runt kyrkogårdsdelen. De fyra gravkvarteren planerades för allmänna linjegravar. Linjegravar finns kvar i två gravkvarter, flest i det sydvästra gravkvarteret och en del i det nordvästra gravkvarteret (gravkvarter SB). Dessa är från 1940- och 1950-talet. Dessa ofta mycket enkla gravvårdar är viktiga för att öka mångfalden på kyrkogården.

Södra delen ger ett välvårdat och strukturerat intryck. Södra kyrkogården är också en del i att järnvägssamhället Jönåker växte fram. Kyrkogården anlades år 1922, strax efter det att samhället hade bildats. Detta visas också på ett pedagogiskt sätt genom de titlar som återfinns här. De äldsta gravvårdarna bär titlar som berättar om det framväxande järnvägssamhället, men även jordbruksbygden. Den tidigaste graven med anggett årtal här är från 1927. Få gravar med titlar finns kvar här. Men här återfinns gravar med handlanden, hemmansägaren, frälsningssoldaten, distriktskoprästen, landsfiskal, stationsmästare, mejeristen och trävaruhandlanden. Flera har gårdsnamn.

Kulturhistorisk värdering

Lunda kyrka utgör tillsammans med f d prästgården, skolan, kyrkan och kyrkogården en välbevarad och värdefull kulturmiljö. Den före detta prästbostaden Kråklunda direkt sydost om kyrkobyggnaden är tillsammans med bogårdsmur och trädkrans mycket viktiga för kyrkomiljön. Kyrkan och kyrkogården ligger på en höjd, väl synlig från den gamla Riksvägen och med fri sikt mot jordbrukslandskapet i söder, vilket gör att de har ett stort symbolvärde för trakten.

Kyrkogårdens regelbundna planform både norr och söder om kyrkan, är tillsammans med de kvarvarande raderna av alléträd mycket karaktärsskapande. De bevarade stödmurarna visar på kyrkogårdens olika utvidgningsetapper och är därför av stort pedagogiskt värde.

Genom kyrkogården och de bevarade gravvårdarnas placeringar och inskriptioner ges en berättelse om den omkringliggande bygden. Kyrkogården och gravvårdarna speglar socknens historia från tidigt 1800-tal fram till nutid och besitter därför stora samhälls- och socialhistoriska värden, såväl som personhistoriska värden. Relativt få äldre gravvårdar från tiden före 1900 finns

på Lunda kyrkogård, vilket gör att de som finns har ett stort bevarandevärde. En av dem är kyrkoherde Tingstadius gravhäll av sten från 1776 som ligger i gräset söder om koret. Denna är genom sin ålder av stort kulturhistoriskt värde. Placeringen av de stora köpegravarna och linjegravarna visar på den tidens samhälleliga hierarkier, men också vilka delar av kyrkogården som ansågs mest värdefulla. Detta är av socialhistoriskt intresse.

Södra kyrkogårdsutvidgningen är en symmetriskt planlagd anläggning med gångsystem. Utformningen speglar de nya ideal från 1800-talets slut där kyrkogårdarna skulle vara prydliga och "hälsosamma" och där många träd skulle planteras. Detta är arkitekturhistoriskt intressant. Den södra utvidgningen kom till som ett resultat av järnvägssamhället Jönåkers etablering vilket är samhällshistoriskt intressant. Gravvårdar med järnvägsrelaterade titlar som finns inom den södra utvidgningen är mycket viktiga för att visa på denna koppling.

På Lunda kyrkogård återfinns få kvarvarande linjegravar. De som finns kvar är genom sitt enkla utförande viktiga för att visa på den tidens begravningsskick för mindre välbeställda.

Rekommendationer

- Äldre familjegravar utefter södra kyrkogårdens trädkrans, intill västra entrén, samt gravvårdar som är uppförda före år 1900 bör bevaras intakta och på ursprunglig plats.
- Gravstenar som är vända mot öster är viktiga att bevara på ursprunglig plats.
- Gjutjärnsgravvårdar, gravvårdar inramade av järnstaket, samt gravplatser med stenramar är viktiga att bevara.
- Gravvårdar med tidig datering, titlar, gårdsnamn och med hantverksmässigt tillverkade stenar är viktiga att bevara. Framförallt är titlar som har anknytning till järnvägssamhället bevaransvärda.
- Den omgärdande bogårdsmuren och trädkransen runt om kyrkan är viktig att underhålla och bevara för att markera kyrkogårdens äldre del.
- Kyrkogårdens träd bör underhållas och skötas fackmannamässigt så att de skyddas och bevaras.
- Gångsystemen från kyrkogårdens anläggning ger struktur åt kyrkogården och bör bevaras.
- Den strikta planformen med alléer och gångar är ursprunglig och viktig att bevara.
- Strukturen med stora familjegravvårdar utefter trädkransen och mindre enklare gravvårdar i gravkvarteren, från början linjegravar, är viktiga att bevara.
- Kvarvarande allmänna linjegravarna bör bevaras, för att kyrkogården ska representera alla samhällskategorier.
- Nya gravvårdar i äldre kvarter bör anpassas vad gäller storlek, orientering, form, material och placering.

Kulturhistorisk inventering av gravvårdarna

Följande rekommenderade urvalskriterier har använts vid den kulturhistoriska bedömningen och till arbetet för att välja ut kulturhistoriskt intressanta gravvårdar. Rekommendationerna nedan är hämtade från Centrala Gravvårdskommittén, se Handbok för kulturhistorisk inventering, bevarande och återanvändning av gravvårdar, 2007:

- Samtliga gravanordningar tillkomna före år 1850 bör bevaras, eftersom de är hantverksprodukter från tiden före den industriella serietillverkningen.
- Gravanordningar från mitten av 1800-talet till funktionalismens genombrott på 1930-talet bör ägnas särskild uppmärksamhet eftersom det även under denna tid finns en hantverksliknande tradition.

Bevaransvärda är gravvårdar som är unika, är representativa för sin tid – helst i gruppssamverkan, exempelvis allmänna linjegravar. Gravvårdar som ingår i en arkitektoniskt uppbyggd del av kyrkogården är också bevaransvärda. Alla gjutjärnskors och -staket, smideskors, -staket och -kedjor bör skyddas eftersom de utgör en försvinnande liten rest av en unik konstruktionsperiod på kyrkogårdarna.

Gravvårdar av lokalt material eller med unikt hantverk/tillverkningssätt bör skyddas, till exempel:

- vårdar av trä som dödsbrädor och kors
- vårdar med ålderdomliga eller unika yrken och titlar
- vårdar med unika konstverk, hantverk
- vårdar med stenramar
- vårdar med unika och rika inskrifter och/eller dekor
- vårdar som är speciellt yrkesskickligt utförda

Även lokala skötseltraditioner som t ex mönsterkrattning och granrissmyckning, eller traditionella planteringar t ex sorgeträd (träd med hängande form) och buxbomshäckar är intressanta.

Det som kännetecknar värdefulla gravvårdar är att:

- de har stor betydelse för helhetsmiljön
- de är konsthistoriskt eller stilhistoriskt värdefulla
- de är tidstypiska i dekorutförandet
- de är hantverksmässigt eller tekniskt värdefulla

Till detta har även lagts gravvårdar som ur en personhistorisk aspekt har ett lokalt intresse och därför är kulturhistoriskt intressant.

Inventeringens upplägg

Samtliga gravvårdar har inventerats. Även helt nya gravvårdar. Gravvårdarna har delats in med avseende på hur kulturhistoriskt intressanta de är. Gravvårdarna har klassificerats, i tre klasser. 1 Mycket värdefulla, 2 Värdefulla och 3 Övriga gravvårdar. De gravvårdar som är klassade som 1 *Mycket värdefulla* och 2 *Värdefulla* är markerade på en gravvårdskarta. Dessa gravvårdar har även sammanställts på en lista. De *Mycket värdefulla* gravvårdarna redovisas på separata blanketter med fotografier och kulturhistorisk värdering. Samtliga återfinns som bilagor till rapporten.

Klass 1. Mycket värdefulla gravvårdar

De mycket värdefulla gravvårdarna har ett högt kulturhistoriskt värde som ska bevaras när gravrätten upphör. De får inte återanvändas. De gravvårdar som har klassats som kulturhistoriskt ”mycket värdefulla”, och som tillfallit upplåtaren, omfattas av skydd enligt Kulturmiljölagen, 4 kap. 12-13 § (KML). Tillstånd krävs från länsstyrelsen för väsentliga ändringar. Åtgärder på dessa gravanordningar kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, men bör enligt direktiv från Svenska kyrkan, december 2017, tas från begravningsavgiften.

De *Mycket värdefulla* gravvårdarna kan inte ha en gravrättsinnehavare. Om en gravvård är *Mycket värdefull*, men i nuläget har en gravrättsinnehavare, har gravvården därför klassats som *Värdefull*.

Klass 2. Värdefulla gravvårdar

De *Värdefulla* gravvårdarna har ett kulturhistoriskt värde. Gravvårdarna är värda att bevara med hänsyn till hela kulturmiljön på hela begravningsplatsen. De *Värdefulla* kan också vara viktiga för ett kvarter eller en tidsepok på begravningsplatsen. De bör därför så långt det är möjligt bevaras av hänsyn till kulturmiljön och eventuellt återanvändas på sin ursprungliga plats. Gravvårdarna kan dock återanvändas, utan eller efter försiktig omarbetning.

De gravanordningar som har värderats som klass 2, *Värdefulla*, omfattas inte av skydd enligt Kulturmiljölagen, 4 kap. 12-13 § (KML). Tillstånd från länsstyrelsen krävs inte för åtgärder. De bör dock så långt det är möjligt bevaras av hänsyn till kulturmiljön och eventuellt återanvändas på sin ursprungliga plats. De kan också, om gravrättsinnehavare finns, senare tas upp på förteckningen över klass 1 *Mycket värdefulla* gravvårdar, om de tillfaller upplåtaren.

Till kategorin värdefulla gravvårdar räknas i många fall gravvårdar som skulle kunna bedömas vara mycket värdefulla gravvårdar, men det finns så många med ett likartat utförande att det inte kan motiveras att alla bevaras som mycket värdefulla gravvårdar.

Även mycket värdefulla gravvårdar som har gravrättsinnehavare klassas som värdefulla gravvårdar enligt ovan.

Klass 3. Övriga gravvårdar

Övriga gravvårdar har vid inventeringstillfället inte bedömts vara av särskilt utpekat kulturhistoriskt värde. De bör helst bevaras och finnas kvar på plats för att behålla en mångfald på kyrkogården, men kan bortföras. Av hänsyn till miljön och till ett återanvändande av naturresurser så kan de gärna återanvändas till ”nya” gravvårdar.

Gällande lagar och förordningar

Begravningslagen (1990:1144)

- Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.
- Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats.
Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen.

Kulturmiljölagen (1988:950)

Kyrkoanläggningen är uppförd före utgången av år 1939 och skyddas av Lag (1988:950), kulturmiljölagen, (KML) kapitel 2 och 4.

- 2 § Kyrkobyggnader och kyrkotomter skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas.
- 3 § Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.
- 3 § I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler, andra fasta anordningar och vegetation på tomten eller ändring av medveten gestaltning av vegetationen.
- 3 § Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen ska utföras och den dokumentation som behövs.
- 5 § Sedvanliga underhållsarbeten eller brådskande reparationsåtgärder får utföras utan tillstånd. Sådana åtgärder skall utföras med material och metoder som är lämpliga med hänsyn till byggnadens eller anläggningens kulturhistoriska värde.
- 11 § I vården av en begravningsplats ska dess betydelse som en del av kulturmiljön beaktas. Begravningsplatserna ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.
- 12 § Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader, fasta anordningar som murar och portaler samt vegetation.
- 13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen för att:

1 utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen, 2 för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad, fast anordning eller vegetation, 3 för att ändra medveten gestaltning av vegetationen.

- 13 § Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen ska utföras och den dokumentation som behövs.
- 14 § Om länsstyrelsen beslutar det, ska 13 § tillämpas också i fråga om en begravningsplats som tillkommit efter utgången av år 1939, om begravningsplatsen ligger invid en kyrkobyggnad som uppförts dessförinnan eller har ett högt kulturhistoriskt värde.

För åtgärder som skall genomföras på kyrkobyggnaderna och kyrkotomten krävs formellt tillstånd från Länsstyrelsen innan arbeten kan påbörjas.

Miljöbalk, riksintresse för kulturmiljövården

Lunda kyrka ligger inom ett område, Kiladalen (D55) som av Riksantikvarieämbetet har utpekats som riksintresse för kulturmiljövården. Sockenkyrkorna med tillhörande prästgårdar och skolor anges i värdetexten vara en viktig del i uttrycket för riksintresset.

Motiveringen lyder: "Odlingslandskap som speglar en rik och varierad bebyggelseutveckling från och med bronsåldern. (Fornlämningsmiljö, Bymiljö, Kyrkomiljö, Bruksmiljö)"

Uttryck för riksintresset lyder: "Små, mestadels av skiften upplösta byar. Sockenkyrkor med prästgårdar och skolor, 1600-talsvägsträckning med runstenar och Berga - Tuna säteri med arbetarbostäder. Flera bronsåldersboplatser, hållristningar samt rösen och stensättningar. Lämningar efter styckebruk."

Miljöbalk, förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m

Förordningen innehåller bestämmelser om skydd av områden enligt 7 kap. miljöbalken.

Biotopskyddsområde

5 § Sådana mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 utgör biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § första stycket 1 miljöbalken.

Länsstyrelsen prövar frågor om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken som avser sådana biotopskyddsområden. Länsstyrelsen får besluta om de åtgärder som behövs för att vårda områdena. Förordning (2009:1328).

Bilaga 1

Biotopskyddsområden som avses i 5 §: (Bara nr 1 och 6 medtagna här)

1. Allé

Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

6. Stenmur i jordbruksmark

En uppbyggnad av på varandra lagda stenar som har en tydlig, långsträckt utformning i naturen och som har eller har haft hägnadsfunktion eller som funktion att avgränsa jordbruksskiften eller någon annan funktion.

Administrativa uppgifter

Fastighetsuppgifter

Objekt:	Lunda kyrka
Kommun:	Nyköping
Socken:	Lunda
Stift:	Strängnäs
Kontrakt:	Nyköpings kontrakt
Landskap/län:	Södermanland
Församling:	Kiladalens församling
Fastighetsbeteckning:	Lunda 5:1
Juridisk ägare:	Kiladalens församling
Sörmlands museums dnr:	KN-SLM16-0020

Projektrelaterad information

Fastighetsägare och beställare:

kyrkoherde Carl-Johan Falk Kiladalens församling, Skolvägen 28, 611 70 Nyköping

Antikvarisk konsult: Eva Wockatz, Sörmlands museum, Box 314, 611 26 Nyköping

Övriga uppgifter

Sörmlands museum, dnr KN-SLM16-0020

Dokumentationsmaterial

Dokumentationsmaterial i form av arbetsmaterial och fotografier förvaras i Sörmlands museums arkiv, Nyköping.

Källförteckning

Litteratur

- Andréasson, Anna. Gravvårdar i sten - ett mångskiftande kulturarv, Movium, SLU, 2012.
- Blomberg, C. G. 1947. Sörmländska kyrkor 99. Lunda kyrka. Nyköping.
- Centrala Gravvårdskommittén, se Handbok för kulturhistorisk inventering, bevarande och återanvändning av gravvårdar, 2007.
- Grafström, J. 1957. Lunda kyrka. Till Hembygden.
- Grönwall Eva, Kyrkans begravningsplatser förr och nu. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, 2017.
- Hagström, K. A., Strängnäs Stifts herdaminne, del 2, 1898, Strängnäs. Schnell, I. 1953. Lunda socken.
- Lunda hembygdsförening, Lundabygden.
- Nyköpings kommun, Jönåker med omgivningar, Kulturhistorisk bebyggelseinventering, Rapport 1991-16.
- Ryberg, R (red.). 1988. Södermanlands hembygdsförbunds årsbok, Sörmlandsbygden 1988:2. 1996. Nyköping.
- Snell, I. 1947, 1958, 1970. Sörmländska kyrkor 99. Lunda kyrka. Nyköping.
- Snell, I. 1965. Kyrkorna i Södermanland. Nyköping.
- Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Handbok för begravningsverksamheten, 2013.
- Svenska städer och samhällen jämte landsbygd. Södermanland. 1947.
- Södermanlands museum. Prästgårdsinventering 1974-75. Södermanlands län, Strängnäs Stift.
- Södermanlands museum. 1997. Prästgårdsinventering 1997. Södermanlands län, Strängnäs Stift.
- Södermanlands läns kalender, 1868, 1900.

Muntliga uppgifter

- Kiladalens församling, kyrkoherde Carl-Johan Falk och assistent Anne-Sofie Arkeholt, samt kyrkvaktmästare Stefan Karlsson.
- Samrådsgrupp gravvårdar i Kiladalens församling, Ingmar Hedblom, Gudrun Edlund, Ulla Hedblom, Mats Strandberg, Ingela Prytz
- Lunda hembygdsförening.

Hemsidor

Bebyggelseregistret, <http://www.bebyggelseregistret.raa.se/bbr2/home.raa>
Bygdeband, Lunda församling, <http://www.bygdeband.se>
Gravstensinventeringen, <http://grav.genealogi.se>
Kulturmiljöbild, <http://kmb.raa.se>
KML, Miljöbalk mm, <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument>
Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, <https://www.svenskakyrkan.se/arbetsgivare/>

Opublicerat material

Områden av riksintresse för kulturmiljövården i Södermanlands län (D) enligt 3 kap 6 § miljöbalken, D län beslut RAÄ 1996-08-27. Dokument uppdaterat 2011-11-19
Kyrkokaraktiseringsprojektet, Lunda kyrka. Inventering av kyrkor i Nyköpings kommun, Södermanlands län, Strängnäs stift, 2003–2010. Anneli Borg, Lotta Eriksson, Strängnäs stift (2003), Dag Forssblad, Sörmlands museum (2010). Nyköping Lunda 5:1, Sörmlands museum på uppdrag av Strängnäs stift.
Inventering av kyrkor i Nyköpings kommun, Södermanlands län, Strängnäs stift, 2003–2010 Strängnäs stift (2003) och Sörmlands museum (2010).
Sörmlands museum, Lunda kyrka, Antikvarisk medverkan, Invändig ombyggnad och restaurering. Rapport 2011:5.

Arkiv

Antikvariskt Topografiskt Arkiv, Riksantikvarieämbetet, (RAÄ, ATA), Stockholm
Kungliga Byggnadsstyrelsens ritningsarkiv
Kiladalens församlings arkiv
Lantmäteriet, Gävle, Allmänt kartmaterial: ©Lantmäteriverket.
Enligt FUK-avtal D-nr: I2018/00115
Lantmäterimyndigheternas arkiv
Lantmäteristyrelsens arkiv,
Riksarkivet (RA), Stockholm
Överintendentsämbetets arkiv
Kungliga Byggnadsstyrelsens arkiv
Sveriges Dödbok 1860-2017
Uppsala landsarkiv, Lunda kyrkoarkiv, SE/ULA/10865
Olb:1 Handlingar angående kyrkogården, 1889-1964
LIa:1 Räakenskaper, 1688-1745
K I: 5–9 Sockenstämmans protokoll 1791–1862
K II a: 1 Kyrkostämmans protokoll 1871–1904
K IV a: 1 Kyrkorådets protokoll 1863–1888
R, ritningar
Sörmlands museums arkiv (SMA), Nyköping
Bildarkiv
Forskningsarkiv
Topografiskt arkiv

Lunda kyrkogård**Bilaga 2, Värdering av gravvårdar**

SA, SB = gamla kyrkogården, söder. SB = gamla kyrkogården, utvidgning i söder.

NA, NB, NC, ND, NE, NF = Kyrkogården, norr.

1=Mycket värdefulla gravvårdar

2=Värdefulla gravvårdar

Nr	Avd.	Årtal	Kategori	Kulturhistorisk motivering	Kommentar
4-5	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, hög, ovanlig stensort, vid trädkransen)	Skogvaktaren C. J. Karlssons familjegrav
8-9	SA	1922	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig form, hög, vid trädkransen), tidstypisk (svart granit, blästrad) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	H. v. lägenhetsägaren August Pettersson, fr. Karlberg med maka Sofia och dotter Clara
10-11	SA	1969	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titlar, psalmhänvisning), karaktärsskapande (ovanlig form, hög, ovanlig stensort, vid trädkransen) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Bankdirektör Ivar Sandberg och folkskolläraren vid Jönåkers centralskola Ebba Matilda Sandberg Sv Ps. 572, Gromossen

14-15	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig sten, röd granit, vid trädkransen)	P. A. Pettersson familjegrav, Öllsta
16-17	SA	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig sten, röd granit, hög, vid trädkransen)	E. J. Skölins familjegrav
18-19	SA		2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig form, hög, ovanlig, vid trädkransen), tidstypisk (svart granit, tuktad ram, slipad) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Hemmansägaren Johan Karlssons familjegrav, Kärsta
20-22	SA	1903	1	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, hög, ovanlig sten, röd granit, citat, vid trädkransen)	Överläraren och kantorn i Lunda församling, Johannes Sandberg hans maka Maria, son Johan. "I tacksam hågkomst"
23-25	SA	1920	2 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten och behuggning, hjulkors) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	E A Segerholm, h h Klara Gottfrid, Gevle

26-27	SA	1977	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor)	Wander och Elsa Sjöberg, Giberga
28-29	SA	? och 2002	2?	Två gravstenar. Karaktärsskapande (ovanlig form), tidstypisk (hög, svart granit, blästrad), samt en liggande bok med titel och gårdsnamn, socialhistoriskt intressant	Hemmansägaren A F Sjöbergs familjegrav fr. Hagmyra
30-31	SA	1962, 1990	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig form, hög), tidstypisk (svart granit, blästrad) ??	Harald och Ingrid Margareta Larsson, köpman, Svanslund
47-48	SA	1912	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (hög, svart granit, blästrad), tidstypisk	Hemmansägaren Per Erik Andersson och hans maka Sofia Kristina Andersson, Skällsta
53-54	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (hög), tidstypisk (svart granit, blästrad)	Kyrkvärden Erik Andersson i Skepplinge
55-56	SA	1919	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig sten, röd granit, hög)	H. v. f. d. Häradsdomaren E. A. Carlsson och hans maka Clara
59-60	SA	1963	2	Karaktärsskapande (ovanlig form), tidstypisk (låg och bred med kolonner)	Botvid Segerholm och hans maka Jenny
61-62	SA	1947	2	Socialhistoriskt intressant (titel), tidstypisk (låg och bred med kolonner)	Landsfiskal Emil Engman och hans maka Elsa
65-66	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form), tidstypisk (låg och bred)	Gustaf Erikssons familjegrav fr. Fridhem
67-68	SA	1969	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig slipning, ovanlig sten, röd granit, hög, bred)	Häradsdomaren Axel Eriksson, Mattie Dagmar
69-70	SA	1954	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig dekor), tidstypisk (låg och bred med kolonner)	Hemmansägaren Carl Pettersson, hans maka Lovisa, Gällsta

71-72	SA	1939	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, röd kalksten, fin behuggning, ensam kvinnograv)	Anna Karlsson från Svanslund
73-74	SA	1924	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (hög)	Lantbrukaren G. A. Andersson hans maka Klara Charlotta. Bengt R. Eriksson hans maka Alfhild Maria, Jäder
75-76	SA	1947	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, ovanligt slipad och rå svart granit), tidstypisk (låg och bred)	Albert Nilsson hans maka Matilda, Gunnar, Ingrid, maken Josef, Fröberga
77-78	SA	1947	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig form, hjulkors)	Hemmansägaren Johan August Anderssons familjegrav, Jäder
81	SA	1954	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanligt slipad, bred, en av få från 1950-talet)	Clas Ljunggren hans maka Stina
84	SA	1903, 1905	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (hög, äldre grav), tidstypisk (svart blåstrad granit)	Hemmansägaren P. E. Andersson hans maka Klara Sofia. Lantbrukaren K. J. Peterson hans maka Augusta, Från Fadbäcken.
87-88	SA	1991	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig behuggning)	Kyrkvärden Karl-Fredrik Karlsson hans maka Mary
89-90	SA	-	2	Karaktärsskapande (stenram)	C J Andersson
91-92	SA	1956	2	Socialhistoriskt intressant (titel)	Lantbrukare Adolf Lundberg
93-94	SA	1980-tal	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig form för 1980-tal, låg och bred)	Hemmansägaren Gunnar Johansson, hans hustru Jenny, Rinkeby

95-96	SA	1900, 1942	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (hög), tidstypisk (svart blåstrad granit) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Hemmansägaren Axel Johanssons familjegrav, från Rinkeby
			Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.		
97-98	SA	1902	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), tidstypisk (svart blåstrad slipad granit), karaktärsskapande (äldre grav)	Hemmansägaren August Carlsson hans maka Klara Maria, Skällsta
99-100	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Rinkeby
106-107	SA	?	2	Lokalhistoriskt intressant (tog över Abrahamssons såg efter John A)	Carl Sjögren
107-108	SA	1964	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, röd granit)	Axel Lundmark, Emma Lundmark, Öllsta
109-111	SA	1893	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (hög, ensam kvinnograv, citat, äldre grav), tidstypisk (svart blåstrad granit)	Hustrun Anna Gustafsson från Kälkesta. "Älskad i lifvet saknad i döden Sv Ps 344"
112-114	SA	1897	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (kvinnograv, äldre grav, ovanlig form)	Sofia Pettersson med döttrar, Skällsta
116-117	SA	1949, 2001	2	Två gravstenar. Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred)	Adolf Lundkvist hans maka Josefina, Rinkeby

120	SA	1998	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, ovanlig slipning, citat, ensam kvinnograv)	Ryska flickan Olga Nedogoda, "Du var mitt allt"
123-124	SA	1904	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (psalmhänvisning, äldre grav)	Hemmansägaren C. C. Carlsson, Ulsta, "Sv. Ps. 473 och 477"
127-128	SA	1941	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, liggande), lokalhistoriskt intressant (järnvägstjänsteman)	Järnvägstjänstemannen Johan Edvard Lindgren
129	SA	1945	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, ovanlig sten, röd granit, ensam kvinnograv)	Hilda Eriksson
134-135	SA	1895	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (hög, äldre grav), tidstypisk (svart blästrad granit)	H h J. F. Peterson och hustrun Kristina Peterson från Hvalsberg
138	SA	2008	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form)	Siri och Karl-Erik Johansson Kärsta
139-140	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (hög, ovanlig form, stenram)	Byggmästare J H Bergströms familjegrav
141-142	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Bengt Andersson Viby?
143	SA	1918	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (hög, ålder), tidstypisk (svart granit)	J. F. Andersson fr. Dammen och Karl Andersson
144	SA	1935?	2	Karaktärsskapande (ensam kvinnograv, ovanlig form, låg, stenram)	Anna Asplund
145-146	SA	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stenram), tidstypisk (svart polerad granit)	Larsson familjegrav
149-150	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (hög), tidstypisk (svart polerad granit)	Vilorum för C. A. Pettersson och hans maka Anna Sofia Selma och Eric Johansson, Kärsta
151-152	SA	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, rak, ovanlig dekor)	Sven Engstrands familjegrav
155-156	SA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Ivar Johansson Säter
157-158	SA	1888	1	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (dekor, hög, vid trädkransen), tidstypisk, (svart granit, blästrad), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), en av få äldre gravstenar	Hemmansägaren Per Erik Gustafsson fr. Jäder o hans maka Anna Sofia

159-160	SA	1969 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, hög, vid trädkransen), tidstypisk (rak och bred) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Fastighetsmäklare Hugo Svenssons familjegrav, Hugo, Wivan, Anita Lindhe
166-167	SA	1972 Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, citat, slipad svart granit, vid trädkransen), lokalhistoriskt intressant (byggmästare som var med vid kyrkans renovering 1941) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Valter Carlsson och hans maka Ida och Lola, "Minnet skall vårda Vad livet gav"
170-171	SA	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, kors, hög, vid trädkransen)	A W. Engstrands familjegrav Kyrkorådet vårdar stenen
176	SA	1883	1	Lokalhistoriskt intressant (Esthers pappa var Jonas Alströmer den yngre, politiker, riksdagsman under 1800-talet), karaktärsskapande (barngrav, ovanlig form, liggande, låg, vid trädkransen)	Esther Alströmer 1883 Åkersta
177-178	SA	-	2	Karaktärsskapande (hög, vid trädkransen), tidstypisk	Karl O. Erikssons familjegrav
179	SA	1921	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, hjulkors, hög, vid trädkransen), gruppsamverkan (son till Per Erik i grav 180)	Erik Wirström
180	SA	1912	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, hög, citat, vid trädkransen, ålder), gruppsamverkan (pappa till Erik i grav 179)	Per Erik Wirström "Älskade fader vila i frid"

181-183	SA	1914	1	Socialhistoriskt intressant (titel), lokalhistoriskt intressant, karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, hög, vid trädkransen, ålder)	Prosten O A Flammén och hans maka Matilda f. Lindfeldt
184	SA	1776	1	Karaktärsskapande (liggande, ovanlig form, ovanlig sten, kalksten, vid trädkransen), äldsta graven	Kyrkoherden Johan Tingstadius
185	SA	-	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande bok, ovanlig sten, kolmårdsmarmor, vid trädkransen)	Walarson, född 1834 (svårläst)
3-4	SB	1942	2	Karaktärsskapande (ovanlig stensort, röd granit, ovanlig text, ovanlig välarbetad behuggning i kant, vid trädkransen)	Anna? Petersson
7-8	SB	1947	2	Socialhistoriskt intressant (titel), tidstypisk (låg och bred), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Förvaltaren Birger Jarl och hans maka Nicoline Jarl med barn Gertrud och Margit
11-12	SB	1943	2	Karaktärsskapande (urngrav, vid trädkransen), tidstypisk (låg och bred)	Viktor och Signe Öberg familjegrav
13-14	SB	1945	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, vid trädkransen)	Konrad Lövgren och makan Alma, Torsten och Stig
19-20	SB	-	2	Ingen gravsten, bara stenram, karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, vid trädkransen)	Syskonen Hjalmar och Rosina Karlsson
22	SB	1974	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk (låg och bred), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Lennart Svenssons familjegrav Ing-Britt och Lennart
23	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig gravyr, svart blästrad granit, vid trädkransen)	Karl Verner Karlssons familjegrav Råsbäcken
24-25	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, kors, svart granit, blästrad, vid trädkransen), tidstypisk (låg och bred)	Clas F. Carlsson familjegrav Klara och Clas, Haga Wynne Johansson och Wide J.

26	SB	2007	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, sten och dekor, citat, vid trädkransen)	Här vilar Helka "Kalle" Pettersson älskad mor och make Glenn "Melker" Pettersson. "Lär glada minnen torka tåren!" "Vi ses igen!"
26-27	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk, karaktärsskapande (vid trädkransen)	Karl E. Karlsson familjegrav, Säbystugan
28-29	SB	1943	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk (låg och bred), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Emil Berg hans maka Sigrid, Magdebol
30-31	SB	1943	2	Karaktärsskapande (vid trädkransen)	E. A. Karlsson, Olivia Bergslund
32-33	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk (smal, svart granit), karaktärsskapande (vid trädkransen)	C. F. Anderssons familjegrav Ekliden
36-37	SB	1944?	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred, svart granit, vid trädkransen)	Johan Gustafsson, Anna Gustafsson, Fadbacken
40-41	SB	1991	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, dekor, få gravvårdar från 1990-talet, karaktärsskapande (vid trädkransen))	Elsa Ek Albin Loord
46-47	SB	1981?	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, dekor, svart granit, blästrad, vid trädkransen)	Per August Karlssons familjegrav sonen Sven 1903-1981 Myskdalen
48-49	SB	1940	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk (låg och bred), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Vilorum för familjen Simon Hansson Tybble, Simon, Ester, Bengt, Evy
50-51	SB	1940	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk (låg och bred), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Oskar Lövgren hans maka Augusta dotter Elin Rinkeby

53-55	SB	1972	2	Två gravar med samma nummer. Holger Malmström och maken Gunhilds gravsten är karaktärsskapande (ovanlig form, få gravvårdar från 1970-talet, vid trädkransen)	Holger Malmström maken Gunhild
56-57	SB	1939	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (fin gravyr, ålder, vid trädkransen)	Adolf Olssons familjegrav Adolf, Anna, Arvid, Albin Solvik
59	SB	2003	2	Karaktärsskapande (fint citat, vid trädkransen)	Lasse "Minnena finns kvar"
60-61	SB	1985	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, vid trädkransen)	Norberg
62-63	SB		2?	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Lugnet
64-65	SB		2?	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Sumpstugan
66-67	SB	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig sten, röd kalksten, ovanlig behuggning, vid trädkransen)	Kyrkvaktmästare Johan Jägers familjegrav
68-69	SB	1940	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk (låg och bred), karaktärsskapande (vid trädkransen)	Vilorum för familjen Edenborg Skrattorp, Carl och Augusta
70-71	SB	1939	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (stenram, fin dekor, ålder, vid trädkransen), tidstypisk (låg och bred)	Albert Lindgren Makan Hilda sonen Martin Kärsta
76-77	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (stenram, vid trädkransen), tidstypisk (låg och bred)	Gustaf Karlssons familjegrav, Gustafsberg
82-83	SB	1936	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form och dekor, svart granit, ålder, vid trädkransen)	Handlanden H Isakssons familjegrav, Harald och Ingrid
88-89	SB	-	2	Karaktärsskapande (vid trädkransen)	Olander
90-91	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (vid trädkransen)	A F. Jonsson Törsta

92-93	SB	1951	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig dekor, stenram, svart granit)	Kyrkvärden Erik Karlsson, Törsta
94-95	SB	1929	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig sten och dekor, stenram, svart granit, ålder)	Gustaf Gustafsson, Skällsta, familjegrav, hustrun Augusta sonen Herman dottern Inga
96-97	SB	1935	2	Karaktärsskapande (låg och bred, fin behuggning, ålder)	August och Augusta Gustavsson
98-99	SB	1935	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanligt stor, citat, ålder)	J A Johanssons familjegrav, Albert, Hilda, Olga, Rinkeby, "Vila i frid"
100-101	SB	1951	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (låg och bred, stenram)	Hemmansägaren C F Andersson, Kärsta, familjegrav
104-105	SB	1935	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ålder)	Fredriksson Fredrik, Anna, Gertrud
108-109	SB	1989	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form och behuggning)	G A Olsson Kärsta familjegrav, Bengt Andersson Astrid Andersson
110-111	SB	1971	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, en av få från 1970-talet)	Gilbert och Anna Olsson, Kärsta
116-117	SB	1947	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, stor, gruppsamverkan, Hjalmar var far till Efraim i SB 118-119)	Hjalmar Svalberg familjegrav, Grävsta, Matilda, Eric, Brita, Grävsta
118-119	SB	1938	2	Lokalhistoriskt intressant (Nils och Wivi var kvarnägare till valskvarnen som brann 1960-talet), karaktärsskapande (ovanlig form, stor, låg och bred, ålder, gruppsamverkan, Efraim var son till Hjalmar i SB 116-117), socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Efraim Svalberg, Grävsta, familjegrav, Nils Erixon, Wivi, Efraim, Ingeborg

120-121	SB	1938	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred, ålder)	August Lundborg, Skällsta, Ida och August
122-123	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form)	Kyrkvaktmästare O G Malmbergs familjegrav
124-125	SB	-	2	Två liggande stenhällar. karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred)	G A Liljeroth, Stensborg familjegrav
126-127	SB	1938	2	Två gravstenar, lokalhistoriskt intressant (skomakaren), socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred)	Almberg, skomakaren, Eskil och Ellen, dottern Margit
130-131	SB	-	2	Gravsten borttagen. karaktärsskapande (stenram, svart klot)	-
134-135	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Teodor Lövgren familjegrav Dammen
136-137	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig dekor, slipad, svart granit)	Erik Eriksson, Sofieberg
138-139	SB	1944	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Höglunda
140-141	SB	1941	2	Karaktärsskapande (hög, synlig placering, ovanlig handskriften inskription, stenram) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Claes Edvard Holmgren, nämndeman Gärdhem, död 1941 och Vendla Emilia, död 1967 Liggande stenar

142-143	SB	1941	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, placering) Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.	Kyrkovärden Hemmansägaren Karl Karlsson familjegrav, Karl och Maria, Elisabeth Gerda, Svanslund
144-145	SB	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig form)	J E Grahm
147	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Lindkvist, Harsta eller Törsta (?)
152-153	SB	2010	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande natursten, den enda här, ovanlig dekor med båtar)	Mats Helmersson
156-157	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig sten och dekor, stenram)	Karl Anderssons familjegrav
160	SB	1958	2	Karaktärsskapande (ovanlig form och dekor, välarbetad, svart slipad granit, stenram)	Edvard Karlsson
163-164	SB	1954	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, stenram, blåstrad granit)	Axel Forsberg, hans maka Elisabet
165-166	SB	1955	2	Karaktärsskapande (inget efternamn, en av få som är liggande, stenram)	Astrid Harry Nils
167-168	SB	-	2	Karaktärsskapande (stenram)	Andersson?
173-174	SB	1959	2	Karaktärsskapande (ovanlig form och dekor)	Karl Andersson, makan Ester
175-176	SB	?	2	<i>Beslutad av kyrkorådet år 2013. Se kyrkorådets beslut 2016-03-10 om underhåll i tio år.</i>	Konrad Johansson
177-178	SB	1958	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), tidstypisk (låg och bred)	Gunnar Karlsson hans maka Hildur, Bränkärr

181-182	SB	1959	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form och dekor, stenram, blästrad granit)	Erik och Sigrid Edmans familjegrav, Valsberg
192	SB	1954	2	Karaktärsskapande (linjegrav, ensam kvinnograv)	Ida Andersson
197	SB	1955	2	Karaktärsskapande (ovanlig form och dekor, linjegrav, ensam kvinnograv)	Ida Brus
201	SB	?	2	<i>Beslutad av kyrkorådet år 2011. Se kyrkorådets beslut 2016-03-10 om underhåll i tio år.</i>	Emma Thunholm
203	SB	1951	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, järnkors, linjegrav, ensam kvinnograv) Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1. Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Math. Carlsson, Tuna Mathilda var gift med C J Carlsson, Enstorp, som är begravd på gravnummer 622-623 NE.
215	SB	1946	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, liggande, gruppsamverkan, vänd mot väster, linjegrav, ensam kvinnograv)	Edit
218	SB	1945	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, liggande, gruppsamverkan, vänd mot väster, linjegrav, ensam kvinnograv)	Amanda Lundvall
219	SB	?	2	<i>Beslutad av kyrkorådet år 2011. Se kyrkorådets beslut 2016-03-10 om underhåll i tio år.</i>	Sofia Andersson
221	SB	?	2	<i>Beslutad av kyrkorådet år 2011. Se kyrkorådets beslut 2016-03-10 om underhåll i tio år.</i>	Bernhard Andersson

222	SB	1944	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, lutande, gruppsamverkan, vänd mot väster, linjegrav, ensam kvinnograv)	Amalia Vidlund, Vallby
223	SB	1944	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, liggande, gruppsamverkan, vänd mot väster, gruppsamverkan, linjegrav, ensam kvinnograv)	Lovisa Blomkvist
225	SB	1923, 1943	2	Två gravstenar, liggande, eventuellt flyttade, karaktärsskapande (ovanlig form, liten, gruppsamverkan, linjegrav)	P A Fröjd, Anna Fröjd, Sven Estvik
227	SB	1943	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liten, liggande, gruppsamverkan, linjegrav, ensam kvinnograv)	Frida
228	SB	1943	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, citat, gruppsamverkan, linjegrav, ensam kvinnograv, hög ålder 98 år)	"Vår kära mor Hedda", Hagberg, sörjd av barn och barnbarn
229	SB	1943	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stor här, citat, gruppsamverkan, linjegrav, ensam kvinnograv)	K E Hellström, Tybble, "Sov i ro"
230	SB	1943	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, liten, gruppsamverkan, linjegrav, ensam kvinnograv)	Elisabet Lundén
231	SB	1943	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, låg, stående, fin dekor, blästrad granit, gruppsamverkan, linjegrav, ensam grav)	Ivar Karlsson, Bråten
233	SB	1942	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig form, låg, liggande, gruppsamverkan, linjegrav, ensam grav)	F. soldaten Per Vidlund, Wallby
235	SB	1942	2	Två gravstenar. Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn, titel), karaktärsskapande (ovanlig form, stor här, stående, bred, gruppsamverkan, linjegrav)	A F Lindqvist hustrun Maria
236	SB	1942	2	Karaktärsskapande (fin dekor, gruppsamverkan, linjegrav, ensam grav)	J A Andersson
237	SB	1942, 1970	2	Två gravstenar. karaktärsskapande (gruppsamverkan, linjegrav)	Hj. Gustafsson hans maka Julia
242	SB	1941	2	Karaktärsskapande (ovanlig sten, liggande, liten, gruppsamverkan, linjegrav, ensam grav)	Emil Eriksson

245	SB	1940	2	Karaktärsskapande (gruppsamverkan, linjegrav, ensam grav)	Augusta Nilsson
248	SB	1940, 2000	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, stående, gruppsamverkan, linjegrav)	Holger, Martin
250-251	SB	1939, 1943? 1948?	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, stor här, gruppsamverkan, linjegrav)	Distriktskorpralen Svärdsmedaljör P A Thelin hans maka Augusta
252-255	SB	1947	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, bred, stenram, gruppsamverkan, linjegrav)	Syskonen Lundmark, Matilda, Maria, Anna, Georg
256-258	SB	1947	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, bred, stenram, gruppsamverkan, linjegrav)	Th Andersson hans maka Sigrid, Lisa Carlsson, Gunnar Karlsson hans maka Britta, Kolmossen
260-261	SB	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, bred, stenram)	G A Karlssons familjegrav, Lurtorp
262-263	SB	1948	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stenram)	Anders Liljeqvist, Axel Aggeroth, hans maka Kristina, hans maka Jenny
294	SB	1936	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, låg, stående, vänd mot öster, gruppsamverkan, linjegrav)	Carl Carlsson, Bråten
299	SB	1935	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, stående, svart, blästrad granit, gruppsamverkan, linjegrav)	Gerda Lövgren, Rinkeby
301	SB	1935, 1965	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, stående, gruppsamverkan, linjegrav)	Anders Lundkvist, makan Charlotta
303	SB	1935	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (gruppsamverkan, linjegrav)	Här vilar Bertil Karlsson fr. Holmen
310	SB	-	2	Järnkors utan nummer och namn. karaktärsskapande (ovanlig form, järnkors, gruppsamverkan, linjegrav)	-
311-312	SB	1934	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, stor här, gruppsamverkan, linjegrav)	Ernst Johansson hans maka Klara

318	SB	1934	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, liggande, gruppsamverkan, linjegrav)	Ingegerd
321	SB	1934	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, järnkors med emaljskylt, gruppsamverkan, linjegrav)	Axel och Hanna Karlsson
324	SB	1939	2	Karaktärsskapande (ovanlig, liten, låg, bred, stående, gruppsamverkan, linjegrav)	Här vilar Alma Pettersson
331?	SB	1932	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, stor här, gruppsamverkan, linjegrav)	Anna....Hansson , Beatrice?, Hästgården
341	SB	1930	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg, bred, gruppsamverkan, linjegrav)	Ivar Karlsson
344	SB	1930	2	Karaktärsskapande (liten, liggande, gruppsamverkan, linjegrav)	K J Isaksson
362	SB	1927	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanligt typsnitt, liggande, liten, äldst här, gruppsamverkan, linjegrav)	A W Larsson, Henningslund
363	SB	1927	2	Karaktärsskapande (ovanlig fin dekor, låg, stående, vänd mot väster, gruppsamverkan, linjegrav)	Ida Maria Karlsson
366	SB	2001	2	Karaktärsskapande (ovanlig sten, blå labrador, vänd mot väster, gruppsamverkan, linjegrav)	Inger-Maria Andersson, Karl-Henrik Andersson, "Vi ses"
367	SB	1927	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (tidstypisk, svart blästrad granit, äldst här, gruppsamverkan, linjegrav)	Axel Pettersson fr. Nybble
382-383	SB	1974	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, tidstypis, enkel, rak, stående, stilren)	Gustav Frank, hans maka Hildur
384-385	SB	1952	2	Karaktärsskapande (ovanlig fin dekor)	Einar Hallén?, Harry Gustafsson, Alf 2 månader
388-389	SB	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, ovanlig form, låg och bred, stenram, svart, blästrad, granit)	Alfred Skölds familjegrav
390-391	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, stenram)	K A Nilssons familjegrav, Ekeberg. Platta liggande med SELMA MARI

398-399	SB	1956	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), Karaktärsskapande (ovanlig form, kolonner, låg och bred, stenram)	Landsfiskal T Johanssons familjegrav, Gunnar, Titus, Lisa
400-401	SB	1953	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred, fin dekor, svart, blästrad, granit)	Gustaf Eriksson hans maka Svea, Karl-Johan
408-409	SB	1956	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, grusad, enda här?, låg och bred)	H. Svenssons familjegrav, Henrik, Hulda
411-412	SB	1954	2	Socialhistoriskt intressant (titel), lokalhistoriskt intressant, karaktärsskapande (ovanlig form och sten, enda graven med porträttmedaljonger i porslin) Graven är klassificerad som mycket värdefull, 1, men eftersom det i nuläget finns en gravrättsinnehavare så är den klassad som värdefull, 2.	Stationsmästare Gustaf Wahlberg, hans maka Clara
			Om gravrätten för denna grav upphör så bör värderingen göras om och tillföras kategori 1.		
417-418	SB	1958	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn)	?, Ängby, Robert Karlsson, hans maka Ella
429-430	SB	1951	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, låg och bred, ovanlig sten, röd granit, stenram)	Mejeristen Oskar Johansson, hans maka Ester
431-432	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (svart granit)	Karl Johanssons familjegrav, Jäder
435-436	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig dekor, stjärnor)	J Norbergs familjegrav, Almby

445-446	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (låg och bred)	Johan Erik Erikssons familjegrav, Stenstugan
453-454	SB	1952	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, kolonner, låg och bred, stenram)	Ivar Karlsson Törnby familjegrav
459-460	SB	1952	2	Två gravar med samma nummer. Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (låg och bred, svart granit)	Lantbrukare A. J. Andersson, Harvetorp hans maka Elvira
467-468	SB	1954	2	?	Karl Pettersson, Vallby
469-470	SB	-	2	?	Anna och Johan Karlssons familjegrav, Marielund
471-472	SB	1956	2	?	Klas Andersson, hans maka Karin, Vallby
479	SB	?	2	<i>Beslutad av kyrkorådet år 2011. Se kyrkorådets beslut 2016-03-10 om underhåll i tio år.</i>	Karl Pettersson
484-485	SB	1960, 1989	2	Socialhistoriskt intressant (två gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig sten)	Knut Larsson, Jakobsberg, Signe, Estrik, Draktorp
488-489	SB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (svart, blåstrad dekor)	Arvid Johansson, Skratörp, familjegrav, Martin Johansson, makan Gunhild
490-491	SB	1954	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (svart granit)	Johan Pettersson hans maka Maria. Draktorp och Majvor
492-493	SB	1954	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (svart granit, låg och bred)	Verner Karlsson hans maka Elin, Jonsberg

494-495	SB	1954	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (svart granit, ovanlig form och dekor)	?, Tybblegården, (svårläst), Erik Johansson hans maka Elin
499-500	SB	1950	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred)	Löjtnant Patrik Lindell hans maka Maria
501-502	SB	1950	1	Socialhistoriskt intressant (titel), lokalhistoriskt intressant (företagare, hade flera sågverk, testamenterade pengar till bygden), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, citat, stenram, enda med porslinsmedaljonger)	Trävaruhandlaren John Abrahamsson "Jordens oro viker för den som varar"
507-509	SB	1952	2	?	Lars Erik Lind
1	NA	1977	2	Socialhistoriskt intressant (titel), lokalhistoriskt intressant (kontraktsprost), karaktärsskapande (ovanlig form, röd sten)	Sven Qvarnström
3-4	NA	1941	2	Socialhistoriskt intressant (titel), lokalhistoriskt intressant (kontraktsprost, kyrkoherde), karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, svart granit, placerad nära kor, trädkrans)	Kontraktsprosten, Kyrkoherden i Lunda, Wilh. Zetterstedt hans maka Gerda Zetterstedt f. Nettelbladt
5-6	NA	1952	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (låg och bred)	Viktor Halén med maka, Fadbäcken?,
5-6	NA	2015	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, färgpalett)	Thore E. Halén
7-8	NA	1922	2	Karaktärsskapande (äldre sten, vänd mot öster, ovanlig text)	Här vilar älskad fader och moder Erik Henrik Pettersson, Carolina Pettersson, barnen
9-10	NA	1923	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), Karaktärsskapande (svart blåstrad granit, ovanlig form hög, äldre sten, vänd mot öster)	F d hemmansägaren Adolf Olsson, Hagmyra, hans maka Anna Katarina

13-14	NA	-	2	Karaktärsskapande (svart blästrad granit, äldre sten, vänd mot öster)	J Anderssons familjegrav
15-17	NA	1997	2	Karaktärsskapande (ovanlig, hög, häck, ovanlig dekor)	Bertil Eriksson
18-20	NA	1924	2	Karaktärsskapande (svart blästrad granit, hög, äldre sten, vänd mot öster)	Edla Maria, Emil Tage, J A Skånbäcks familjegrav
21-22	NA	1992	2	Karaktärsskapande (ovanlig form och ovanlig sten, vänd mot öster)	Linnéa och Herman Karlsson
26-27	NA	-	2	Karaktärsskapande (svart blästrad granit, äldre sten)	K G Anderssons familjegrav
28-29	NA	1926, 1949	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, stenram)	Hemmansägaren C J Hultkvist familjegrav, Maj-Britt, Hilda och Carl
32-33	NA	1926	2	Socialhistoriskt intressant (gårdnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred)	Norrlanda
34-36	NA	1926	2	Karaktärsskapande (ovanlig form och ovanlig sten, röd granit?)	J E Rundström, Josefine Thure
49-50	NA	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig behuggning)	Rättaren C J Carlsson familjegrav fr. Rällinge
51-52	NA	1929	1	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig text, citat)	HEMMANSEGARNE GEFLE VESTERGÅRD BRÖDERNA CLAES AUGUST PEHRSSON OCH GUSTAF OSCAR PETTERSSON I TACKSAM HÅGKOMST
55-56	NA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, svart, blästrad granit, fin sten)	J F Fredriksson Damtorp familjegrav
66-67	NA	2011	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, citat)	Ottosson Edvin Linnéa, "Jesus är vägen sanningen och livet"

68-71	NA	1932	2	Två gravstenar. Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, stående låg och bred)	K E Petterssons fr. Nybble familjegrav, Karl-Erik, Matilda, Sven, Ivar, Werner
72-73	NA	1930	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, låg, svart blästrad granit)	Axel Andersson familjegrav
74-75	NA	1930	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, hög)	Andersson Axel Klara Körle, Osvald Britta
76-77	NA	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred)	Byggmästare Joh Carlsson familjegrav
82-83	NA	1976	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit, stenram)	G A Karlsson Skena familjegrav, Georg
84-87	NA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Vilorum för syskonen Östergren, Jäder
88-89	NA	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Mogetorp familjegrav
90-91	NA	1931	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, hög)	Vilorum för C A Ceder....? (svårläst)
92	NA	?	2	<i>Beslutad av kyrkorådet år 2011. Se kyrkorådets beslut 2016-03-10 om underhåll i tio år.</i>	Olof Holmqvist
104-105	NA	1956	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), Karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred, svart granit)	Gotthard Hultman Hans maka Elin Lindaberg
151	NB	1965	2	Karaktärsskapande (urngrav)	Här vilar makarna Johansson, Edit och Ernst
156	NB	1983	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (urngrav)	Lars Axel Larsson, Rällinge
161	NB	1989	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (urngrav)	Sixten och Alfons Schelin, Mjällkärr

164	NB	2008	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (urngrav)	Tore och Kerstin Larsson, Noppkärr
169	NB	2000	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (citrat, urngrav)	Persson, Karin, Marianne, "Älskad saknad", "Han har öppnat pärleporten så att jag kan komma in..."
171	NB	1999	2	Karaktärsskapande (natursten, urngrav)	Oscar Klingborg
200	NB	1962	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred, häck på båda sidor)	Köpman Ivar Pettersson hans maka Hildur, Jean
201?	NB	?	2	<i>Beslutad av kyrkorådet år 2011. Se kyrkorådets beslut 2016-03-10 om underhåll i tio år.</i>	Emma Thunholm
204-205	NB	1991	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred)	Kyrkvärden Helmer Johansson familjegrav, Esther, Helmer, Skällsta
206-207	NB	1991	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred, kvinnograv)	Lärarinnan Märta Johansson, Skällsta
208-209	NB	1971	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, enkel och elegant, låg och bred, svart granit)	Lövgrens familjegrav Ingrid Martin
216-217	NB	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred)	Axel Pettersson hans maka Elin, Nyhem
230-231	NB	1966	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, solnedgång)	Svensson Lola, Kurt, sonen Leif
232-233	NB	1967	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, rak och enkel, stilig, låg och bred, svart granit)	Ragnar Karlsson hans maka Greta

242-244	NB	1965	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, låg och bred)	Wålander Sigvard Kerstin
245-246	NB	1968	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, fin text och sten, låg och bred, svart granit)	Gunnar Karlsson hans maka Märta
252-253	NB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Ljungby Karl Eriksson familjegrav
254-256	NB	1963	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, rak, låg och bred, elegant, svart granit)	Isaksson Joel, Sigrid, Birger
257-259	NB	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Marieborg, Rudolf Pettersson (svårläst)
262-263	NB	1963	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred)	Skogvaktare Einar Johansson Anna Johansson
275-277	NB	1961	2	2 gravstenar, karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, liggande bok, låg och bred, svart granit, välarbetad)	Thure Jonssons familjegrav, Thure, hans maka Eva, Dagmar Brohman f. Jonsson
279-283	NB	1961	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, låg och bred, ovanlig sten, röd granit)	Karlsson Gustav Augusta, Ida, Sigrid, Helga, Skoglunda
302-304	NC	1972	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred, enkel och elegant, svart granit)	Folke Liljeroth, Alma, Gun-Brith
307-308	NC	1972	2	Karaktärsskapande (tidstypisk, låg och bred)	Signe och Elis Hagberg
309	NC	1980	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, järnkors, hantverk)	Thorsten och Sigrid Olsson
313-314	NC	1993	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor)	Tage Fröberg, Ann-Marie
315-316	NC	1976	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor)	Alli Mattlar, Henry

319-320	NC	1975	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig behuggning, ovanlig sten, röd granit)	Erland Halén makan Dagny
400-401	ND	1959	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, mindre, bred, svart granit)	Axel och Elin Zakrisson
408-409	ND	1961	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor)	Knut Forsberg, makan Emmy, Ragnar, Yngve, Nils-Erik
412-413	ND	1966	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, tidstypisk, svart granit)	Oskar och Maria Larsson
433-434	ND	1974	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, bred)	Helge Karlsson hans maka Ida, Prästgården
435	ND	1970	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, ensam kvinnograv)	Elin Åhlund
440	ND	1971	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (få från 1970-tal)	Leander Johansson, Eriksberg
442-443	ND	1971	2	?	Malms familjegrav, Gunnar
451	ND	1993	2	Karaktärsskapande (ovanlig stensort, blå labrador, ovanlig dekor)	Fingal Jonasson
456-457	ND	1972	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, tredelad)	Erik Eriksson makan Helga (1972), Gerry Grahm (2001)
462	ND	1903	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande rak sten, barngrav, äldst norr om kyrkan)	Arvid
471-472	ND	Eventuellt 1960-tal och 20014	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (svart blästrad granit)	Trädgårdsmästare David Fridolfssons familjegrav, sonen Lars Gunnar
475	ND	1974	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, ovanlig sten, rak, svart granit)	Sten Johansson
478	ND	2012	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, björkar, citat)	Patrik Gustafsson, "Älskad – saknad"
484-485	ND	1974	2	Socialhistoriskt intressant (ovanligt namn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, svart granit, bred)	Toido Markuksela, makan Sirkka
486-487	ND	1975	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, kraftig sten, fin inskription)	Vår älskade Holger Nilsson

492-493	ND	1976	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig dekor, tidstypisk, bred)	Eric Haglund makan Gunhild, Källmossen
495-496	ND	1905	2	Socialhistoriskt intressant (syskongrav), karaktärsskapande (ovanlig form, stenram, bred, "sanggavel", fin behuggning, välarbetad)	Syskonen Alma och Ernst
499-500	ND	-	2	Socialhistoriskt intressant (titel), karaktärsskapande (ovanlig form, svart blåstrad granit)	Skräddarmästare Karl Lundéns familjegrav
501	ND	1975?	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, liggande sten, ensam kvinnograv)	Maria Karlsson fr. Häggberg
503-504	ND	1977	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor)	Halvar Karlsson, makan Lisa, Holmen
506-507	ND	1977	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig dekor, fint typsnitt, röd sten, bred)	Allan Lindell, makan Margit, Rosendal
514-515	ND	2011	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig dekor, svart dekor på vit granit, hjortar)	Sven Stenberg
535	ND	1912	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, ensam kvinnograv, en av de äldsta norr om kyrkan)	Anna Sofia Karlsson, fr. Säter
545-546	ND	2011	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig sten, röd gnejs, ovanlig dekor, båt)	Lars-Ove Jansson
600-601	NE	1926	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, fin, äldre, svart granit)	G T Karlsson, Kärstalöt, hans maka Elin
602	NE	1926	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, ålder, gruppsamverkan, linjegrav)	A E Johansson, hans maka Amanda och dottern Olga
608-610	NE	-	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (tidstypisk, ålder, svart granit, lite förskjuten från raden)	A Pettersson, Kärsta, familjegrav
614	NE	2006	2	Karaktärsskapande (ovanlig sten, slipad svart granit, ovanlig dekor, liljekonvalj)	Hans Engstrand

621	NE	1924	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande sten, gruppsamverkan, linjegrav?)	-
622-623	NE	1924, 1976	1	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form, järnkors, gruppsamverkan, linjegrav)	C J Carlsson, Enstorp, hans dotter Olga Lindgren Carl var gift med Mathilda Carlsson, som är begravd på grav nummer 203 SB.
624a-624b	NE	1989	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, citat)	Åke och Bennie Sandström, "Guds gåva är evigt liv"
627-628	NE	1923	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, liggande, rektangulär sten, ålder, gruppsamverkan, linjegrav)	Anders Pettersson
629	NE	1925?	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ålder, svart granit)	J E Karlsson, fr. Holmen
630-631	NE	1990	2	Karaktärsskapande (bred, ovanlig dekor, hjortar, citat)	Larsson Evert och Viktoria, "Såsom hjorten trängtar till vattenbäckar så trängtar min själ efter dig o Gud"
632-633	NE	1990	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig dekor, hjortar)	Rosa Svensson och Olof, Harvetorp
634	NE	1991	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, G-klav)	Ulrika Svensson
649-650	NE	1987	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, bred, ovanlig dekor, veteax)	Ivar Engstrand makan Ingrid
661	NE	1989	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, enda liggande naturstenen)	Åke Hjulström
662-663	NE	2005	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form)	Sven Pettersson, makan Aina, Stora Lundäng
666-667	NE	1920	2	Socialhistoriskt intressant (titel, gårdsnamn), karaktärsskapande (ålder, gruppsamverkan, linjegrav? , bibelhänvisning, svart granit)	A G Andersson fr. Törsta, "Sv Ps 4:3" ? (svårläst)
675-676	NE	-	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor)	Andersson, Ebba och Ivar
677-678	NE	1986	2	Karaktärsskapande (citat, bred, ovanlig dekor)	Uno Jonsson makan Aslaug, "Tack o Gud för vad som varit"

685	NE	1918	2	Karaktärsskapande (ålder, ovanlig form, ovanlig dekor, relativt låg, ensam kvinnograv)	Anna Engren
697-699	NE	1983	2	2 gravstenar. Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn)	Jimmy Johansson, Bergesta, Ingemar Johansson och maken Maj-Britt
700-701	NE	1983	2	-	Gösta och Anny Hall
706-707	NE	1997	2	Karaktärsskapande (bred, svart granit)	Eriksson Judith Bertil
712	NE	1980	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, hög, ovanlig dekor, ros)	Margareta Stenvik
722-723	NE	1982	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form)	Ragnar Johansson, maken Lisa, Harlund
729	NE	1958	1	Karaktärsskapande (ovanlig form, ovanlig stensort, vitt marmorkors, änkegrav)	Änkan Hulda Karlsson
732-733	NE	1962	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig behuggning och dekor, äggstav, ovanlig stensort, röd granit)	Johan Larsson hans maka Julia, Hörningsberg
734	NE	2006	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor, ros, ovanligform, svart granit, citat)	Anita Larsson, Älskad - saknad
739	NE	1915	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, en av få äldre här)	Elisa? ...son Josefina (svårläst)
747-748	NE	1926	2	Karaktärsskapande (en av få äldre här)	Fredrik Pettersson, hans maka Charlotta (svårläst)
800	NF	1966	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit)	Gustav Axelsson
809-810	NF	1968	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, bred)	David Jäger och maken Elin
821	NF	1969	2	?	Emil Ljung
827-828	NF	1965	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (placering, nära gången, ovanlig form, stor och bred)	Walle Granath familjegrav, Iris, Sonja, Walle, Källersta
829-830	NF	1967	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig form)	Gunnar Granath, Inez, Per, Sjukälla
831-832	NF	1968	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, svart granit)	Konrad Hedlund och maka Elin
837-838	NF	1969	2	Karaktärsskapande (ovanlig form, bred, tredelad)	Einar och Anna Geder, familjegrav

841-842	NF	1972	2	Karaktärsskapande (ovanlig dekor)	Tiina Priske, Julius Priske
845-846	NF	1995	2	Socialhistoriskt intressant (gårdsnamn), karaktärsskapande (ovanlig dekor, hjortar, ovanlig form, svart granit)	John och Elwira Halén, Fabäcken

Inventeringar av värdefulla gravvårdar har tidigare gjorts 2011 och 2013 av gravvårdsinventeringsgruppen, där beslut om bevarande har tagits av kyrkorådet. Dessa gravvårdar är medtagna i listan, Bilaga 2

Inventeringar av värdefulla gravvårdar har även gjorts 2015, 2016 och 2017 av gravvårdsinventeringsgruppen, där beslut om bevarande har tagits av kyrkorådet. Vid framställande av denna rapport fanns inte dessa beslut tillgängliga, varför gravvårdsinventeringsgruppen inte har kunnat kontrollera om dessa gravvårdar finns med i värderingsbilagorna, Bilaga 2 och 3.

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Granit
Kvarter	SA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1903
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1903

Beskrivning

Stående hög sten med bågformat krön på låg sockel. Stenen är slipad. Inskriptionen är försänkt och svartmålad. Ovanför texten är ett kors ingraverat. Stenen är vänd mot gången och norr.

Inskription

Överläraren och Kantorn
i Lunda församling
Johannes Sandberg
Född 1/1 1864 Död 6/2 1940
Hans maka Maria
f Erson
Född 8/8 1868 Död 23/8 1956
John
Född 26/8 1891 Död 17/10 1903

Kommentar:

Makans födelsedatum
enligt inskription 8/8 men var egentligen 18/8
(Lunda (D) C:5 (1861-1879) Bild 29)
(Sveriges dödbok 1860-2017)

I tacksam hågkomst

(svårläst)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för läraren och kantorn Johannes Sandberg, hans maka Maria och sonen John. Gravvården tillhör de äldre bevarade gravvårdarna på kyrkogården. Gravvården är placerad utefter gamla kyrkogårdens södra trädkrans, en framträdande placering intill gången bland andra stora köpegravar. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering, genom att den har en ovanlig utformning och för att den är relativt hög. Gravstenen bär en titel och är också socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-560
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-06

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Svart granit
Kvarter	SA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	Hemmansägaren
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1888
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1888

Beskrivning

Stående hög gravsten med spetsigt krön på ett högt fundament stående på låg sockel. Stenen är slipad. Inskriptionen är blåstrad. Dekor i form av en stjärna (överst) och på fundamentet ett kors och en lagerkvist. Stenen är vänd mot gången och norr.

Inskription

Hemmansägaren
P E GUSTAFSSON
Fr. Jäder
* 11/6 1821 † 10/2 1888
och hans maka
ANNA SOFIA
* 8/8 1827 † 5/10 1911
(svårläst)

Kommentar:

Inskriptioner korrekta för Per Erik Gustafsson
men han var född 11/7 1821
enligt (Lunda (D) C:3 (1782-1841) Bild 165)

Makan Anna Sofia var född 5/8 1827, inte 8/8 i Kila
Fixat(Kila (D) C:4 (1809-1841) Bild 80)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för hemmansägaren P E Gustafsson och hans maka Anna Sofia. Gravvården tillhör de äldre bevarade gravvårdarna på kyrkogården. Gravvården är placerad utefter gamla kyrkogårdens södra trädkrans, en framträdande placering bland andra stora köpegravar. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering, genom att den har en ovanlig utformning för denna kyrkogård och för att den är relativt hög. Gravstenen bär en titel och är också socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-561
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-06

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Svart granit
Kvarter	SA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1883
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1883

Beskrivning

Liggande rektangulär slipad gravvård av sten. Inskriptionen är försänkt och har eventuellt varit målad eller förgylld. Stenen är vänd mot gången och väster.

Inskription

ESTHER ALSTRÖMER
1883
- * -

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är en barngrav uppsatt för Esther Alström 1883, som bara blev knappt 2 månader. Gravvården tillhör de äldre bevarade gravvårdarna på kyrkogården. Gravvården är placerad utefter gamla kyrkogårdens östra trädkrans, en framträdande placering bland andra stora köpegravar, där denna grav utmärker sig för att var liten, liggande och förhållandevis oansenlig. Det är den enda barngraven utefter trädkransen. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering, men framförallt för att det är en barngrav med ovanlig utformning jämfört med de andra köpegravarna i trädkransen. Esthers pappa var Jonas Alströmer den yngre, politiker, riksdagsman under 1800-talet. Stenen har därmed ett lokalhistoriskt intresse.

Bild ID: SLM D2019-562
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-06

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Granit
Kvarter	SA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1921
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1921

Beskrivning

Hög stående gravsten i form av ett kors stående på låg sockel. Inskriptionen är gjord i korsets mitt och är nedsänkt. En huggen lagerkrans är dekorerad runt korsets mitt och texten. Stenen är vänd mot gången och väster.

Inskription

XXXX
Erik Wirström

(svårläst)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är Erik Wirströms familjegrav. Gravvården är en av de äldre bevarade gravvårdarna på kyrkogården. Gravvården är placerad utefter gamla kyrkogårdens östra trädkrans, en framträdande placering bland andra stora köpegravar. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering, genom att den har en ovanlig utformning och för att den är stor och hög.

Gravvården tillhör Erik Arvid Wirström, sonen till Per Erik Wirström (gravplats 180), varför gravvårdarna har en gruppsamverkan. Båda kom från Skällsta gård.

Bild ID: SLM D2019-563
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-06

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Röd granit
Kvarter	SA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1912
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	-

Beskrivning

Stående sten med rundat avslut på låg sockel. Stenen har en slät framsida med grovt huggna kanter och baksida. Framsidan har överst ett slipat kors, under det en slipad oval inskriptionstavla och längre ned ytterligare en rektangulär inskriptionstavla. Inskriptionen är försänkt. Stenen är vänd mot gången och väster.

Inskription

P. E. WIRSTRÖM
XX
Älskade fader vila i frid

(svårläst)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för Per Erik Wirström. Gravvården tillhör de äldre bevarade gravvårdarna på kyrkogården. Gravvården är placerad utefter gamla kyrkogårdens östra trädkrans, en framträdande placering bland andra stora köpegravar. Stenen är typisk för det tidiga 1900-talet, stor och naturligt huggen, men ovanlig på denna kyrkogård. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering, genom att den har en ovanlig utformning och för att den är stor och hög. Stenen har ett fint citat. Gravvården tillhör pappan Per Erik Wirström, till sonen Per Erik Wirström (gravplats 179), varför gravvårdarna har en gruppsamverkan. Båda kom från Skällsta gård.

Bild ID: SLM D2019-564
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-06

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Granit
Kvarter	SA	Omgärdning	Stenram
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	Prosten
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1917
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1914

Beskrivning

Stående obeliskformad sten med spetsigt avslut på högt fundament stående på låg sockel. Stenen är slipad, med en inskriptionstavla. Inskriptionen är försänkt och svartmålad. Stenen är vänd mot gången och väster.

Inskription

PROSTEN
O A FLAMMÉN
* 11/2 1842 † 25/5 1917
OCH HANS MAKÅ
MATILDA
LINDFELDT
* 3/4 1834 † 17/12 1914

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för prosten Oskar Ansgarius Flammén och hans maka Matilda. Gravvården är en av de äldre bevarade gravvårdarna på kyrkogården. Gravvården är placerad utefter gamla kyrkogårdens östra trädkrans, en framträdande placering bland andra stora köpegravar. Stenen är typisk för det tidiga 1900-talet, stor och naturligt huggen, men ovanlig på denna kyrkogård. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering, att den har en ovanlig utformning, för att den är hög och för att den omgärdas av en stenram. Gravvården är placerad intill kyrkans kor, en relativ vanlig placering för bortgångna präster.

Bild ID: SLM D2019-565
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-06

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten
Kvarter	SA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	Prästen och magistern
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1776
Gravvårdens typ	Liggande gravhäll	Äldsta årtal på gravsten	1776

Beskrivning

Liggande gravhäll med försänkt inskription. Alla fyra hörnen är dekorerad med en fyrbladig stiliserad blomma. Runt hela hällen är en rak bård huggen. Stenen är placerad sydost om koret, intill gången.

Inskription

PRAEPOSITUS
MAG. IOH. TINGSTADIUS
NATUS D. XV JULII 1699
DINATUS D: IX NOV 1776
11 TIMOTH: IV: 7/
FON ATΩNA TON KA..ON
H..ΩNI..MAI ?

(svårläst, text från gravstensinventeringen)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är en gravhäll lagd för kyrkoherden Johan Tingstadius. Gravvården är den äldsta bevarade gravvården på kyrkogården. Gravvården är placerad intill koret, utefter gamla kyrkogårdens östra trädkrans, en framträdande placering bland andra stora köpegravar. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering och för att det är den enda liggande gravhällen på kyrkogården. Gravvården är placerad intill kyrkans kor, en relativ vanlig placering för bortgångna präster. Stenen uppgavs 1830 ligga på kyrkogården. Gravstenen bär en titel och är socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-566
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-06

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	marmor
Kvarter	SA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, södra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	-
Gravvårdens typ	2 liggande gravhällar	Äldsta årtal på gravsten	-

Beskrivning

Två stenar. En liggande sten av marmor, möjligen Kolmårdsmarmor. En svagt lutande sten i form av en liggande uppslagen bok. Texten är inte läsbar.

Inskription

Walarson
född 1834

(svårläst, text från församlingen)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården består av 2 stenar. Gravvården tillhör de äldre gravvårdarna på kyrkogården. Gravvården är placerad intill koret, utefter gamla kyrkogårdens östra trädkrans, en framträdande placering bland andra stora köpegravar. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering och för att den framställer en liggande bok. Den enda gravvården på kyrkogården som har den formen.

Bild ID: SLM D2019-567
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-10

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Gjutjärn
Kvarter	SB	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, norra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1934
Gravvårdens typ	Stående gjutjärnskors	Äldsta årtal på gravsten	1934

Beskrivning

Stramt stående gjutjärnskors med oval liggande emaljskylt.

Inskription

Axel och Hanna
Karlsson
* 1870 - 1934 † * 1880 - 1971 †

Kulturhistoriskt värde

Gravvården består av ett gjutjärnskors. Få kors av gjutjärn finns på kyrkogården. Detta kors har en emaljskylt, vilket inget annat har. Korset har en ovanlig form. Gravvården är en så kallad linjegrav, och är placerat intill andra linjegravar från 1930-talet. Gravvården är karaktärsskapande genom sin ålder, placering bland andra linjegravar och för att det har ett ovanligt utförande. Eftersom det är en linjegrav är den socialhistoriskt intressant, eftersom begravningskicket inte förekommer längre.

Bild ID: SLM D2019-568
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-10

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Diabas / svart granit
Kvarter	SB	Omgärdning	Stenram
Avdelning	Nya delen, södra	Titel	Trävaruhandlaren
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1950
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1950

Beskrivning

Stående rektangulär bred och låg sten. Stenen har ett profilerat krön. Inskriptionen är inramad och försänkt. Stenen står på "tassar" som står på en hög sockel. Stenen omgärdas av en stenram.

Inskription

TRÄVARUHANDLAREN
JOHN ABRAHAMSON
* 26/6 1883 † 28/12 1950

Jordens oro viker för den frid som varar

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för trävaruhandlaren John Abrahamson, född i Kalmar län. Gravvården är stram, låg och bred och försedd med stenram. Gravvården är karaktärsskapande genom att den har en ovanlig utformning och en stenram. Gravstenen bär en titel och är socialhistoriskt intressant. John Abrahamson hade en trävarufirma i Jönåkers samhälle, med många anställda. Firman startade 1912. Ägaren hade praktiserat i England och USA. När han var 18 år arbetade han som pälsjägare och guldgrävare i Alaska. Han testamenterade pengar till sina anställda och till bygden. Stenen har ett lokalhistoriskt intresse.

Bild ID: SLM D2019-569
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-10

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Kalksten
Kvarter	NA	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, norra	Titel	Hemmansägare
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1929
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1929

Beskrivning

Stående sten med rak utkragande överliggare stående på låg sockel. Inskriptionen är försänkt. Stenen är nedtill dekorerad med en urna.

Inskription

HEMMANSEGARNE
I GEFLE VESTERGÅRD
BRÖDERNA
CLAES AUGUST PEHRSSON
* 2 4 1853 † 9 2 1934
OCH
GUSTAF OSCAR PETTERSSON
* 28 11 1860 † 16 4 1929

I TACKSAM HÅGKOMST

Kommentar:

Gustaf Oscar Pettersson var född 21/11 1860
(Lunda (D) C:4 (1842-1861) Bild 32)

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för hemmansägarna och bröderna Pehrsson och Pettersson. Gravvården har ett stramt och funktionalistiskt utseende. En ovanlig form på kyrkogården. Gravvården bidrar därför till kyrkogårdens karaktär. Stenen är också relativt hög och synlig i miljön. Gravstenen bär både en titel och ett gårdsnamn och är socialhistoriskt intressant. Citatet är fint.

Bild ID: SLM D2019-570
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-10

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Järn
Kvarter	NE	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, norra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1924, 1976
Gravvårdens typ	Järnkors	Äldsta årtal på gravsten	1924

Beskrivning

Stående lågt järnkors, med en rund cirkel av metall, samt en slät metallplatta med inskription.

Inskription

C J Carlsson
Enstorp
* 1871 † 1924
och
Hans Dotter
Olga Lindgren
* 1895 † 1976

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för C J Carlsson och hans dotter Olga Lindgren. Järnkorset har ett ovanligt utseende, med handskriven inskription, vilket är charmigt. Korset bidrar därför till kyrkogårdens karaktär. Korset bär ett gårdsnamn och är socialhistoriskt intressant. Graven är en linjegrav, vilket gör den socialhistoriskt intressant. Carls hustru är begravd i gravplats SB 203, Mathilda Carlsson, som dog 1951.

Bild ID: SLM D2019-571
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2015-04-27

Värdering	Mycket värdefull (1)	Material	Marmor, vit
Kvarter	NE	Omgärdning	-
Avdelning	Gamla delen, norra	Titel	-
Inventerare	Eva Wockatz	Begravd år	1958
Gravvårdens typ	Stående sten	Äldsta årtal på gravsten	1958

Beskrivning

Litet stående kors av vit marmor. Inskriptionen är nedsänkt och förgylld.

Inskription

Hulda Karlsson
* 1880 † 1958

Kommentar:

Hulda Dorotea Karlsson var född Andersson 1880-10-04 i Tuna och dog 1958-06-02 på ålderdomshemmet Solhem i Lunda. Hon var änka efter Karl Johan Karlsson född 1863-04-17 i Bogsta som dog 1920-02-03 i Vrena och begravdes där 1920-02-15 (Vrena (D) C:8 (1917-1946) Bild 1350 / sid 5). De hade gift sig 1900-06-01 och hade åtminstone 7 barn.

Kulturhistoriskt värde

Gravvården är uppsatt för änkan Hulda Karlsson. Gravvården har ett ovanligt utseende, ett litet vitt marmorkors, som genom stenvalet och formen syns väl på kyrkogården. Gravvården bidrar därför i hög grad till kyrkogårdens karaktär. Gravstenen är uppsatt för en änka, möjligen är det en så kallad linjegrav, vilket gör den socialhistoriskt intressant.

Bild ID: SLM D2019-572
Fotograf: Eva Wockatz
Datum: 2017-10-10

